

DECEMBER 1988

DUHOVNO
ŽIVLJENJE

Blagoslovljene božične praznike želi vsem svojim sodelavcem, naročnikom, bralcem in prijateljem

„Duhovno življenje“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Leto 55

December 1988

Našli so Marijo, Jožefa in Dete

Svetonocni evangelij nam govori o veselju, ki je namenjeno vsem ljudem. Pripoveduje nam o betlehemskih pastirjih, ki so doživeli božično veselje, ker so pohiteli v Betlehem in „našli tam Marijo, Jožefa in Dete, v jasli polčzeno“ (Lk 2, 16). Evangelist pravi, da so se „vrnili ter Boga slavili in hvalili za vse, kar so slišali in videli, kakor jim je bilo oznanjeno“ (Lk 2, 20).

Zakaj pa vsi ljudje v Betlehemu niso doživeli božičnega veselja? Isti evangelist nam nekaj vrstic poprej pravi o Mariji: „Rodila je sina, prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanj ni bilo prostora v prenočišču“ (Lk 2, 7). Za Marijo in Boga niso imeli prostora. V tem je razlog, da niso doživeli božičnega veselja.

Bratje in sestre, ali je v naših srcih zanju prostor?

Pred božičem imamo advent, čas pričakovanja in priprave. Že v adventu naj bi našli Marijo. Osmega decembra je bil njen praznik. Marija stoji sredi izgnanih Evinih otrok kot znamenje na nebu, ki naznanja Odrešenikov prihod, kot Brezmadežna, kot Mati.

V stiski otrok kliče mater, tudi odrasel otrok se v svoji izgubljenosti spomni na mater. Tako tudi mi z velikim zaupanjem kličimo mater Marijo: „Obrni torej, naša pomočnica, svoje milostljive oči v nas in pokaži nam po tem izgnanstvu Jezusa!“

Advent ni samo pasivno pričakovanje, ampak tudi iskanje Boga. Bog išče človeka, vendar pa hoče, da tudi človek napravi svoj korak k njemu. Kdor ga iskreno išče, ga bo tudi našel. Za iskanje Boga nam

je sveti Pavel že na začetku adventa v pismu Rimljanom dal navodilo: „Odvrzimo dela teme in nadenimo si orožje luči!“ (Rim 13, 12). — Tam, kjer so „dela teme“, ni prostora ne za Marijo ne za Dete. — V nekaterih ljudeh sicer ni večjih del teme, toda njihovo srce je prenapolnjeno z drugimi stvarmi. V njih ni prostora za Marijo z Jezusom, kakor ga ni bilo v Betlehemu.

Betlehemčani niso odklonili prenočišča Jezusu, ki bi ga bili videli v božji podobi. Odklonili so zavetje revni ženi in materi, ki je bila tik pred porodom in zato še posebej v stiski. Ko so odklonili prenočišče človeku v stiski, so odklonili Boga. — Bog se tudi nam približuje v ljudeh. Ne bo prišel v božjem sijaju, ampak v ljudeh, ki bodo potrebovali našo pomoč, morda samo lepo besedo in razumevanje. Prav tu bomo lahko „našli Marijo, Jožefa in Dete“ — ali pa jim odklonili prenočišče.

Dan za dnem bo v adventu glasnejši klic Cerkve: „Gospod je blizu.“ — Če pričakujemo prijatelja, nam je toplo pri srcu že ob samem pričakovanju. Gospod pa nam bo še bliže, če se bomo z njim radi pogovarjali v molitvi. Blizu nam bo v adventni in božični pesmi. Na poseben način nam bo blizu v zakramentu sprave in evharistije. Tu se ne bomo srečevali z Bogom samo v mrtvih podobah, kakor npr. v jaslicah, ampak z živim Bogom.

V adventu ponekod pripravijo venec iz zelenja. Nanj postavijo štiri sveče — za štiri adventne nedelje. Morda je tako tudi pri vas. Kakor na adventnem vencu vsak teden zagori ena sveča več, tako naj bo tudi v vaših dušah. Čim bliže bodo božični prazniki, tem več duhovne svežine, svetlobe in toplote naj bo v vas.

Želim Vam, da bi resnično „našli Marijo, Jožefa in Dete“, da bi srečni in veseli „slavili in hvalili Boga za vse, kar Vam je bilo označeno“.

+ Jožef Kvas
ljubljski pomožni škof

Praznovanje adventa in božiča v družini

Pravilno obhajanje cerkvenih časov in praznikov odločilno vpliva pri razvoju otrokovega življenja po veri. Kdor ne zna več praznovati, mu manjka nekaj, kar ga napravlja za človeka. Neobhodno potrebno je, da se v družinah pravilno obhajajo cerkveni časi in prazniki. Brez tega je verska vzgoja majhnih otrok težko prizadeta.

Pri vsakem praznovanju pa morajo starši uvesti otroke v smisel praznika. Za praznike mora biti vse lepo in slovesno: prostor, obleka, razpoloženje, vedenje. Praznovanje naj bo vedno skupno. Manjkati ne sme slavnostni obed, za katerega niso bistvena izbrana

jedila in pijače, temveč lepo razpoloženje. Poudari ga kratek „nagovor“ o prazniku in program, ki je podoben obredu. Ob večjem praznovanju ne sme manjkati medsebojno obdarovanje. Veselo razpoloženje se seveda ne sme izroditi v pretirano veseljačenje.

ADVENT

Advent je čas, ko se pripravljamo na rojstni dan Jezusa Kristusa. Starši naj poskrbijo, da bo advent za otroke veliko versko doživetje. Kjer je navada, da spletejo doma adventni venec, naj se ta navada nadaljuje. Kjer tega

ni, bi bilo priporočljivo, da bi jo vpeljali. Okrogli zeleni venec z gorečimi svečami se otroku vti-sne neizbrisno v spomin. Otroci naj pri pletenju venca sodelujejo tako, da podajajo smrekove ve-jice. Tudi luči na adventnem ven-cu naj otroci doživijo. Preden pri-žge oče za prvo adventno nedeljo prvo svečo na vencu (in prav tako naslednje nedelje, ko prižge dve, potem tri in končno štiri sve-če), je primerno, da molimo, še bolje, zapojemo na primer „Kra-lja, ki prihaja, pridite molimo“, ali „Jezus, pridi“ in podobno. Za njim ponovi vzklik vsa družina. Otrok bo doživel: temo in luč — ob ugasnjeni in prižgani sveči. Pri tem se bo seveda opredelil za luč, ki je zanj že sama po sebi ta-ko privlačna. Podzavestno se bo pri tem opredelil za dobro. Pri otrocih, ki so stari nad tri leta, dopolnjujemo doživetje ob advent-nem vencu s pripovedovanjem o Gospodovem oznanjenju (angel pri Mariji), o potovanju Marije in Jožefa v Betlehem, o iskanju pre-nočišča, o neusmiljenosti nekate-rih ljudi ter o ljubezni Boga, ki je poslal svojega Sina na svet, da nam pomaga. Tak otrok bo že znal ločiti hudobijo od dobrote. Ne mo-re pa doumeti resnice o izvir-nem grehu; zato mu o njem ne pripovedujemo, ker bi ga to zme-dlo. Ob ugasnjeni sveči bo doživ-ljal praznino življenja brez Boga ter ob goreči sveči bogastvo živ-ljenja z Bogom.

Enak ali še večji vzgojni učinek

dosežejo starši ob pripravljanju jaslic. Adventne večere izrabijo za popraviljanje hlevca, jasličnih kipcev, zbiranje gradiva za jasli-ce itd. Ob popraviljanju hleva se bo otrok učil skromnosti, ob ov-cah ubogljivosti, ob pastircih spo-štovanja do drugih, ob Mariji in Jožefu izvrševanja božje volje ter ljubezni do Boga in bližnjega, ob pripravi jaslic pa božje ljubezni do nas. Iznajdljivi starši bodo zna-li ob vsaki jaslični podobi pove-dati veliko spodbudnega in to na-obračati na krepostno življenje o-troka. Da ne bodo jasli pretrde, naj bodo do božiča postlane z obilno slamo, ki naj si jo mali otroci prislužijo s svojo uboglj-i-vostjo in dobrimi deli. Vsak ve-čer se v družinskem krogu star-ši pomenijo z otroki, koliko sla-me so čez dan zopet pripravili za Jezusovo ležišče. Morda so s svo-jo neubogljivostjo celo zapravili že prej zbrano slamo. Podobno bo-do otroci radi zbirali majhne kamne, s katerimi bo tlakovana pot do hlevca. Če bodo otroci pri-zadevni, bo pot do božiča v vsej dolžini zgrajena. Adventnim ve-čerom je potrebno dati slovesno razpoloženje. Vsa družina naj bo zbrana pri mizi, na kateri naj bo-do predmeti, potrebni za-jaslice. Tedaj naj bosta radijski in tele-vizijski sprejemnik zaprta. Vsa družina naj poje adventne pesmi, med katere spadajo tudi prve ki-tice pesmi „Poslušajte, vsi ljudje“. Zelo učinkovite so tudi kratke mo-litve v obliki prošenj, na primer

ljenjsko priliko porabil, da je bližnjemu naredil veselje in mu pomagal. S starodavnim predstavljanjem Miklavža, ki je pri nas še vedno v navadi in ga v novejšem času zopet pospešujejo celo duhovni vzgojitelji, pa lahko otroku glede njegove religioznosti povzročimo nepopravljivo škodo. Otrok sprejme z mešanimi občutki Miklavža, ki mu ga starši ali vzgojitelji predstavijo kot svetnika, ki je prišel iz nebes. Podzavestno podvomi v njegovo dobroto, ko le-ta našteva njegove napake, zahteva, da pred njim dokaže znanje molitvic in drugih spretnosti, če hoče dobiti majhen dar, ter ga sramoti, mu preti in grozi s „parkljem“. Svetniški škof iz Smirne ni pomagal na tak brutalen način. Od težko preizkušanih mlinarjev hčerk ni izsiljeval molitvic ter raznih obljub. Tak način predstavljanja Miklavža prinaša za otroka slabe posledice, saj bo ob Miklavžu in njegovih pomočnikih — hudičkih — doživljal le strah in tesnobo, pozneje pa odpor in nezaupanje do tistih, ki so ga v njegovi religioznosti varali. Če otrokom sv. Miklavža prav predočimo, pa vsekane niso prikrajšani za veselje.

„Jezus, pridi“. Vse te priprave so naravnane na Odrešenikovo rojstvo. Pri tem naj starši pazijo, da Odrešenikovega imena ne popačijo. Naj ne pripovedujejo otrokom o „Jezuščku“. Ob takem izrazu bo otrok sprejel Odrešenika kot ubogega nebogljjenčka. V njem se ne bo porodilo čustvo spoštovanja in odgovornosti pred Nekom od katerega se čuti odvisnega. Za svojo religioznost pa prav tega potrebuje. Namesto izraza „Jezušek“ naj rečejo starši „Dete Jezus“.

MIKLAVŽ

Eden najpomembnejših praznikov za otroka v adventu je god sv. Nikolaja. Ob tem praznovanju naj bi se naučil deliti dobrote. K temu ga spodbuja prav zgled svetega škofa, ki je vsako živ-

Več dni pred svetnikovim godom naj starši pripovedujejo otrokom o dobrih delih sv. Miklavža. Kdor posnema sv. Miklavža, bo prejel pri Bogu plačilo v nebesih, ki ga svetniški škof že uživa. Na njegov god dobri ljudje naredijo še posebej mnogo dobrih del. Obdarujejo druge ljudi, zlasti revne, bolne in

otroke. Kakor sv. Miklavž ni hotel, da bi ga ljudje hvalili, in je darove delil nepoznan, tako delijo tudi danes dobri ljudje darove nepoznani. Zato si na god sv. Miklavža nadenejo obleko, kakršno je nosil svetnik. Potem jim, ker jih ne poznamo, rečemo Miklavž. Seveda pa more biti Miklavž le tisti, ki je zares dober in ima rad Boga in vse ljudi. Majhni otroci bodo ob pogovoru sami ugotovili, kdo bi v njihovi družini mogel biti Miklavž: noben drug kot oče ali mama. Otrok ne bo motilo, če bi oče vpričo njih oblekel Miklavževo obleko. Ko bo stal pred njimi v škofovi obleki, se ga ne bodo bali, in ne imeli o njem napačne predstave, temveč bodo srkali vase njegovo dobroto, bogovdanost, prijaznost in ljubeznivost. Ob taki predstavi „Miklavža“ otroci ne bodo zahtevni glede darov, pač pa bodo skušali sami Miklavža v njegovih krepostih posnemati. Koliko nepopisne radosti bodo doživeli, če jih bodo starši spodbudili, naj bodo tudi oni sami „Miklavži“ ter si darove, ki so jih prejeli, medsebojno izmenjajo, ali jih podarijo revnim, bolnikom in drugim potrebnim. Starši naj jih spodbujajo, da se bodo „Miklavža“ tudi igrali, to je, eden naj ima vlogo Miklavža, drugi obdarovanci, kar delajo izmenjaje. No ta način glede Miklavža nikoli ne bodo doživeli razočaranja, ki se ob napačnem načinu praznovanja njegovega godu prej ali slej kot

razkrinkana prevara boleče zareže v otrokovo notranjost. Pri občutljivih otrocih gre to notranje razočaranje tako daleč, da bodo podvomili o vsem, kar so jim starši ali vzgojitelji pripovedovali o Bogu, nebesih, svetnikih in o vsem, kar zadeva njihovo srce. Zato proč z varanjem, kajti varati nima nihče pravico, četudi bi hotel s tem doseči kaj „dobrega“.

Nasprotno pa bodo otroci, ki bodo doživljali miklavževanje po zgoraj navedenih smernicah, obogateni z resnico in obvarovani pred razočaranjem. Ne bodo se hvalili, koliko jim je prinesel sv. Miklavž iz nebes, temveč pripovedovali, kako lepo so obhajali Miklavžev večer, pri katerem so vsi sodelovali. Seveda ne sme pri miklavževanju manjkati tudi slovesna večerja, ki je popestrjena z značilnimi Miklavževimi darovi: jabolki, orehi, posušenim sadjem in sladkarijami. Po večerji naj bo skupna večerna molitev z zahvalo Bogu, ki nam je dal sv. Miklavža. Svetniku bi se lahko priporočili z besedami: „Sv. Miklavž, tvoj god smo tako lepo praznovali. Hvala ti! Pomagaj nam, da te vedno posnemamo in tudi sami drugim pomagamo ter delamo veselje, kakor si ga delal ti!“

BOŽIČ

Višek božične dobe je rojstni dan našega Gospoda Jezusa Kristusa. Uvod v božič je sveti večer. Kar doživlja otrok ob godu ali rojstnem dnevu svojega brata ali

PREPROSTA BOŽIČNA

Nocoj, nocoj je sveti večer,
nocoj morda na tvojo dver
potrkata Jožef in sveta Marija.

Če tudi pri tebi zaprto bo,
če tudi pri tebi bo vse temno,
le kam naj gresta, reveža?

Naj tvoja dver odprta bo,
naj v tvoji hiši bo svetlo,
da Jezus, ko se bo rodil,
bo tvoji hiši milosten.

Karel Mauser

sestre, bi moral doživljati ob praznovanju Jezusovega rojstnega dne.

Središče otrokovega doživljanja so jaslice, ki jih je pripravljala družina skozi ves adventni čas. Postavljene naj bodo v tistem stanovanjskem prostoru, v katerem se mudijo otroci večji del dneva. Nekaj ur pred začetkom svetega večera naj se mali otroci v tem prostoru ne zadržujejo, da bo oče ali kak drug odrasel družinski član do kraja izdelal že začete jaslice, pripravil luči in morda postavil tudi božično drevesce, pri čemer pa naj prav jaslice pritegnejo središčno pozornost otrok. Medtem pomagajo otroci materi pospravljati in krasiti stanovanje, nato pa odidejo skupaj v cerkev po blagoslovljeno vodo. Mimogrede naj bi mati z otroki obiskala kakega bolnika, ostarele ali reveža, mu vpričo otrok kaj poda-

nila ali ga povabila, naj pride k njim obhajati sveti večer.

Domače obrede svetega večera je treba čim bolj izrabiti. Obhod s kajenjem in škropljenjem z blagoslovljeno vodo po stanovanjskih prostorih naj oče ali mati začneča z besedami: „Jezusa rojstni dan praznujemo,“ ali podobno. Mali otroci naj imajo v rokah smrekove vejice ali svečke. Med obhodom je za majhne otroke najprimernejše petje pesmi: „Poslušajte vsi ljudje...“ katere več kitic so se majhni otroci naučili že v adventnih večerih. Obhod se konča v prostoru, v katerem so jaslice. Prižgane naj bodo le jaslične luči in luči na božičnem drevescu. Jasli naj bodo še prazne. V nje naj polože otroci slamice, ki so jih s svojo pridnostjo zbrali, ali pa postavijo pred hlevček zbrane majhne kamne za pot. Potem oče prebere evangelijsko poročilo o Jezusovem rojstvu (Lk 2, 14), mati pa položi v jasli kipec Deteta Jezusa, ki ga je nosila že pri blagoslavljanju stanovanja. Vsi skupaj naj bi sedaj zapeli: „Sveta noč, blažena noč...“ Nato naj bi skupaj še odmolili kratko zahvalno molitev. Potem naj bi šele pržgali sobne luči. Starši naj z božičnimi darovi ne pretiravajo. Tudi naj ne pripovedujejo otrokom, da jih je prinesel „Jezušček“. Karkoli bi otroci dobili, naj del tistega podarijo revežem in osamljenim, na primer ostarelim tetam itd. Če bi se svetonočni večerji v družinskem krogu pridružil še povabljen

siromak, ki bi ga tudi obdarili, bi pripravili otroku veliko doživetje. Začutil bi, da je tudi on poslan osrečevati druge, kakor je nas s svojim rojstvom osrečil Kristus.

PO BOŽIČU

V dnevih po božiču naj se otrok veliko mudi pri jasliah. Starši naj ga pustijo, da bo prestavljal jaslične kipce, saj mu s tem lahko omogočijo obilo plemenite vzgoje. Če je na primer prevrnjena ovčka, ga spodbudijo, da jo pobere in ji pomaga. S tem si pridobiva čut usmiljenja do živali in prav tako do ljudi. Ko vidi v jasliah podobo kruljavega pastirja, ga pomakne k hlevčku, „ker ne more sam hoditi“ itd. Jaslice pa morajo biti čimbolj evangeljske, naravne, brez navlake. Ob jasliah naj se otrok navadi skromnosti in odpovedi. Starši naj se ob njih pogovarjajo o dobroti, pa tudi o zlu trdosrčnosti. Tudi v cerkev naj ga vodijo občudovati jaslice, prav tako v druga stanovanja. Pri vsakem obisku naj otrok izvrši dobro delo. V cerkvi naj na primer spusti denar v nabiralnik za lačne otroke, se pogovarja z Jezusom. Na obisk k sosedom naj nese priboljšek ali igračo.

Tudi na dan nedolžnih otrok naj bi majhne otroke, tudi take, ki še ne hodijo, peljali v cerkev, kjer bodo pri njim namenjenem bogoslužju počastili božje Dete in mu za oboge otroke prinesli darila: igrače, obleke, obutev, slikanice itd.

Drugi sveti večer (staro leto) ter tretji sveti večer (večer pred praznikom sv. Treh kraljev) naj obhajajo starši podobno kot prvi sveti večer skupaj z otroki v družinskem krogu in ne po zabaviščih izven doma. Kako lepa je navada, da oče in mama ob začetku novega leta blagoslovita otroke z znamenjem križa, medtem ko jim želita božje varstvo in pomoč. Tudi otroci naj napravijo staršem znamenje križa. Prav tako naj oče po blagoslovu stanovanja na tretji sveti večer na stanovanjska vrata napiše začetnice imen sv. treh kraljev z ustrezno letnico. S primerno razlago bodo otroci doumeli, kako naj skoz vse leto kot modri z vzhoda živijo v hrepenežju po Jezusu — Bogu.

Vse lepe navade, ki smo jih prevzeli od svojih prednikov in imajo versko vsebino, obdržimo ter jih posredujmo malim.

(Krščanski zakon)

Betlehemski hlev

Za božič postavljamo jaslice. Čeprav so se pojavile sorazmerno pozno — njih začetki segajo v 13. stoletje — so se nam tako priljubile, da brez njih skoraj ni božiča. Postavljamo jih po domovih, cerkvah, ponekod pa tudi na javnih krajih. Včasih imajo tako močan krajevni značaj, da komaj še ustrezajo dejanskim okoliščinam Jezusovega rojstva. Na glavni železniški postaji v Rimu železničarji postavijo jaslice iz železniških pragov, tirov, kretnic, čuvajnic, pa tudi pastirji so vsi oblečeni v železničarske obleke. Po Afriki so vsi pastirji zamorci, celo Jezušček v hlevu je črn. Pri nas pa ponekod oblečejo pastirje v narodne noše, tako da jaslice ne predstavljajo več samo Jezusovega prihoda med nas, temveč tudi naš prihod k njemu. Jaslice bolj

živo ponazarjajo božično skrivnost kakor božično drevo.

Osrednji del jaslic je seveda hlev. Tudi ta je zelo različno upodobljen, od skalnate votline, prek razpadajoče kolibe do košatega drevesa ali navadnega slovenskega kozolca. Ob vsej pestrosti in bujni domiselnosti pa bi le radi z jaslicami prikazali dejanske okoliščine Jezusovega rojstva. Toda ali vemo kaj povsem zanesljivo o kraju njegovega rojstva? Razen Luka evangelisti o njem ne poročajo; Lukovo poročilo pa je na moč kratko, redkobesedno, skromno, čeprav o tem intimnem dogodku poroča tako stvarno, trezno in dostojno, da bi bil vsak v zadregi kaj bolje povedati o svojem rojstvu. Luka preprosto pravi: „Rodila je sina, prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanj ni bilo prostora v prenočišču“ (2, 7).

Jezus se joka naglas...

Marija je tako rodila Jezusa, kot vsaka mati rodi otroka, čeprav je Jezusovo rojstvo hkrati tudi skrivnost, saj je rodila Božjega Sina. Samo zato, ker ima njen porod tudi nadnaravno razsežnost in ker gledamo v betlehemskem detetu učlovečenega Boga, je božič tako globok in čustveno razgiban verski praznik. Naj se spleta ob njem še toliko narodnih običajev, naj bo še tako poveličevan kot

praznik miru, prijateljstva in družinske sreče, daje vsemu temu pravi smisel samo dejstvo, da se je v božični noči rodil Božji Sin. Če to ne bi bilo res, bi bilo njegovo rojstvo samo rojstvo navadnega človeka in bi že davno prešlo v pozabo, tako pa ga doživljamo, kot bi se pred nami dogajalo oziroma bi šlo za naše rojstvo. Verske resnice nikoli ne zastarijo.

Mati je novorojenega otroka najprej umila, nato ga je posula s soljo v prepričanju, da ga bo sol okrepila in trdno povila v plenice. Roke in noge je celo povezala, da bi bolj ravno rastle. Marija je izkazala svojemu sinu vse materinsko opravilo: Jezusa je dojila, mu dala ime, ga povila v plenice. Luka tega ne pripoveduje zato, da bi ovrigel nesmiselne govorice nekaterih krivovercev, ki so trdili, da je Marija samo navidežno rodila Božjega Sina. Kako naj bi ga samo navidežno rodila, če pa ga je povila v plenice, kot vsaka mati povija plod svojega telesa, in kako naj bi bil Jezus nekakšen najdenček, če pa ga je sama rodila, temveč to pripoveduje zato, ker je Marija prava Jezusova mati in Jezus pravi njen sin. Jezus je prehodil vse stopnje človeškega življenja, od spočetja prek rojstva in življenja zrelega človeka, do smrti na križu, da je tako odrešil vsega človeka in posvetil vse stopnje njegovega življenja. V tem pogledu ima čisto prav slovenska božična pesem, ki pra-

vi: Jezus se joka naglas, ker v hlevcu je mraz...

Marija je položila Jezusa v jasli. Jasli pa predpostavljajo hlev, torej je bil Jezus v hlevu. To je popolnoma gotovo, kar lahko rečemo o kraju Jezusovega rojstva, čeprav Luka ne pove natančno, kakšen je bil tisti hlev.

Hlev že, a ne kakor naši

Prav gotovo to ni bilo gostišče, kakršna so bila ob prometnih potih in večjih naseljih in so jim rekli kan. To je bil večji ograjen prostor za prenočevanje karavan. Imel je samo en vhod. V enem od vogalov je bila večja soba in nekaj manjših, ki so bile s preprostim zidom ločene med seboj. Samo premožni so si lahko privoščili razkošje, da so prenočevali v svoji sobi, vsi drugi so spali v pokriti lopi, živina pa na dvorišču pod milim nebom. Vendar je malo verjetno, da bi se Jožef in Marija zatekla v takšno gostišče. Malo je verjetno, da bi tako majhen kraj, kot je bil Betlehem, in povrh tudi oddaljen od prometnih poti, imel takšno gostišče. Luka uporablja za gostišče tudi drugačen izraz, kot se izraža tukaj. Za usmiljenega Samarijana pravi, da je človeka, ki je padel med razbojnike in so ga opleni, odvedel v bližnje „gostišče“, tukaj pa uporablja besedo, ki jo bolj pravilno prevedemo: dnevna soba, soba za goste, tujska soba in samo pravi, da „zanju ni bilo prostora,“ kar pomeni, da je bila

tako polna, da ni bila primerna za Marijo, ki je pričakovala poro-
rod. Luka ne pravi, da bi ju ne-
gostoljubno odvrnili, kakor na-
vadno pojmujeemo njegovo poroči-
lo, temveč samo ugotavlja, da „za-
nju ni bilo prostora“. Kako naj
Marija rodi v dokraja zasedenem
prostoru in gneči? Zato njegovo
poročilo bolj pravilno razumemo,
da se je Jožef z njo umaknil v
tisti del hiše, kjer je bila živina,
ker jasno pravi, da je položila
Jezusa v jasli. Če pa to sploh ni
bilo gostišče, ampak navadna pa-
lestinska hiša, ki je večinoma ob-
segala samo en prostor, tako da
so v enem delu bivali ljudje, v
drugem pa živali, seveda vsi pod
isto streho, potem je Marija ro-
dila Jezusa v hiši, vendar v ti-
stem delu hiše, kjer je bila ži-
vina. To takrat ni bilo nič čud-
nega, saj še danes beduini spijo

z domačimi živalmi v hlevih.

Jasli nikdar niso stale same za-
se, kot nekakšno korito na lese-
nih nogah, temveč so bile pri
steni. Če pa je bil hlev votlina,
so bile jasli pri tleh vdolbene v
skalo, prednji del pa je bil nare-
jen iz opeke ali gline. Bile so po-
dobne kamnitemu koritu. Vanje
so polagali klajo živini in v tak-
šno korito, kateremu preprosto re-
čemo jasli, je Marija položila Je-
zusa.

Ker pa pravi angel pastirjem,
naj gredo v Betlehem, kjer bodo
„našli dete povito v plenice in
položeno v jasli“, je moral biti
hlev, kjer se je Jezus rodil, zanje
tuj kraj. To je mogoče razumeti
tako, da pastirji niso bili domačini
Betlehemčani, temveč tujci, ki so
hodili s čredo iz kraja v kraj, in
so se prav takrat mudili na pa-
šniku blizu hleva Jezusovega roj-
stva ali pa da hlev sploh ni bil
del stanovanjske hiše, temveč
skalnata votlina v bližini Betle-
hema. Če bi šlo za navaden hlev
in bi bili pastirji domačini, bi jim
angel lahko kar naravnost pove-
dal, v kateri hiši se je rodil Je-
zus; mi bi rekli: povedal bi jim
hišno številko. Tako splošno go-
vorjenje pa namiguje, da se Jezus
ni rodil v navadnem hlevu, temveč
v skalnatih votlini, ki so jo pastir-
ji imeli za hlev.

To samo na sebi ne bi bilo čud-
no. Okrog Betlehema je polno na-
ravnih skalnatih votlin, ki so jih
pastirji uporabljali za hlev. Po-
sebnost radi so vanje nagnali čre-

do pred vremenskimi nevšečnostmi, včasih pa so tudi sami v njih stanovali. V takih votlinah so po judovsko-arabski vojni leta 1948 živeli tudi palestinski begunci in nekatere so še danes obljudene. Jožefu pa je bila, kot domačinu okolica Betlehema znana, zato se je lahko zatekel z Marijo v kakšno bližnjo skalnato votlino.

Staro izročilo, ki seže v začetek 2. stoletja, to domnevo potrjuje in pravi, da se je Jezus rodil v skalnati votlini, ki je bila na skrajnem vzhodnem delu griča, na katerem je bil pozidan Betlehem, in je bila odprta proti severu. Prvi je o tem pisal domačin, mučenec Justin (umrl 165). Bil je doma iz Samarije. V spisu Razgovor s Trifonom (70,1; 78,6) pravi, da se je Jezus rodil v votlini, ki je bila zunaj Betlehema. Nenavdihnjeni Prvi Jakobov evangelij in znameniti Origen (umrl 254) pa pravita, da je bila votlina Jezusovega rojstva na poti, ki pelje v Betlehem.

To izročilo po svoje potrjuje tudi početje rimskega cesarja Hadrijana. Ta se je po zmagi nad Judi leta 135 znesel tudi nad kristjani in dal zravnati vsa krščanska svetišča. Nad votlino Jezusovega rojstva pa je zgradil svetišče v čast boginji Veneri in zraven postavil sveti gaj njenemu ljubimcu Adonisu, da je s tem oskrnil kraj Jezusovega rojstva. S tem pa je kristjanom prej pokazal, kje je bil Jezus res rojen. Hadrijanovo početje je bilo kri-

stjanom, ki so bili odvisni samo od izročila, neizpodbitno znamenje, da se je prav tu moralo nekaj zgoditi, sicer se poganski cesar ne bi tako trudil, da bi kraj oskrnil. To so potrdila tudi izkopavanja leta 1934: našli so križce iz grafita, ki so jih puščali kristjani, ko so prihajali častit Jezusovo rojstvo, in tloris cerkve, ki je bila na zunaj podobna judovski shodnici.

Prav to je nagnilo pobožno cesarico sv. Heleno, ki je pri 80 letih dvakrat poromala v Sveto deželo, da je nagovorila svojega sina, cesarja Konstantina, da je na tem kraju kraju zgradil leta 326 mogočno baziliko Gospodovega rojstva, ki še danes stoji. Medtem ko so bila vsa druga krščanska svetišča v Sveti deželi pozneje porušena, je ta preživela vse viharje, čeprav je bila večkrat močno oskrunjena. Tudi Perzijci je niso porušili, čeprav so razdeljali vse, kar je spominjalo na krščanstvo. Ko so videli na pročelju cerkve veliko sliko modrih, ki so prišli v Betlehem počastit Jezusa, in so modri naslikani v perzijskih oblekah, so cerkvi prizanesli.

Pod velikim oltarjem te cerkve je votlina Jezusovega rojstva. Do nje vodijo z desne in leve kamnite stopnice, votlina sama pa je tlakovana z belim marmorjem, stene pa obložene z dragocenimi preprogami. Na kraju, kjer so stale jasli, je oltar, pod njim pa pozlačena zvezda z napisom: Hic

de Maria Virgine Jesus Christus natus est (Tu je bil rojen Jezus Kristus iz Device Marije). Sem hodijo ljudje že stoletja molit nje-ga, ki se je rodil „v razpadli Da-vidovi koči, da bi zacelil njene

razpoke in obnovil njene poru-šene dele“. Ob gledanju tega jih prevzame tako sveto spoštovanje, da vse onemi in pada na kolena. Res, nekaj se je tu zgodilo.

France Rozman

Brezmadežna

Veleumi v občestvu svetih so o Tebi komaj jecljali in sveti iz božje družine so te prevzeti le še občudovali, pa naj jaz o Tebi golčim, o Prečista?

Ti nikdar zasenčeni oblak, v soncu blesteča meglica,
Ti čisto zlato, nikdar potrebno kopeli,
Ti mojstrovina prečudežna božjih stvariteljskih rok,
Ti vedno svetlo goreča svetilka v svetišču stvarstva,
Ti šotor zaveze, do vrha napolnjen z božjim oblakom,
Ti večno blesteča monštranca v pestri množi stvari,
posuta z najlepšimi dragimi kamni, s krepostmi,
Ti alabastrna sveta posoda nebeških vonjav,
polna darov si Duha in vseh blagrov, na gori oznanjenih,
sedež Modrosti in tudi sama modrost in vednost,
Ti klečeča vsemoč in vesoljstva Kraljica,
Očetova hčerka, Sinova mati, nevesta Duha,
Ti urejena bojna vrsta,
Žena, s Soncem obdana, z dvanajstimi zvezdami kronana,
usliši vročo prošnjo:

ognjenordečega zmaja, zver z bogokletnim imenom
pahni z naše slovenske zemlje in prikljeni
v jezeru večnem, kakor je pisano zanj,
in vse okrog tebe prižigajoče se zvezdice varuj,
da jih sedmeroglavi zmaj nikdar ne utrne z neba.

Jože Pogačnik

Sveta noč

Sveta noč, blažena noč...

Od kdaj si spočeta, ti skrivnostna noč? Od kdaj pričakovana, od kdaj zaželena, kolikokrat hrepeneče prerokovana — ti sveta noč, blažena noč? Iz vseh duš bednega človeštva so poganjale tvoje kali, v umu modrijanov si se lesketala kot daljna lučca, v srcih pastirjev si brlela, po pergamentih božjih vidcev si bila oznanjena.

In prišla si. Nebo je zažarelo, zvezde zamigljale, hribčki so se posuli s cvetjem, novi studenčki so privreli iz tal, skozi tiho noč je šlo čudežno, neslišno petje ptičkov, veselstvo je od veselja vztre-

petalo, da se je soha Jupitrova v velikem poganskem mestu zamajala, padla s podstavka in se razbila na kosce. Z neba je prihitel kot svetel meteor angel in razodel pastirjem: „Naznanjam vam veliko veselje. Nocoj vam je rojen Zveličar, ki je Kristus Gospod.“

Sveta noč, blažena noč!

Skoraj dva tisoč let stara in vedno mlada; velemesta so se sesula v prah, a ti, noč, žariš. Kraljestva so padla, ti vstajaš vsak božič pred nami živa in blagoslovljena. Človeštvo rije in se vije v bojih in bolečinah, ti ljubo prepevaš: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje! Zares, mir v svetu bo ljudem le, če je v njih volja do miru.

Sveta noč, blažena noč!

In v melodijo se je izlilo, kar je bilo v srcu. V srcu vaškega župnika Jožefa Mohra, ki se je vozil o božiču leta 1818 na saneh po belem snegu, pod nebom, posutim z zvezdami. Prav nič drugega nimamo od njega. Samo ta topli vzdih, to otroško začudenje: Sveta noč, blažena noč! S to toplo mislijo, zares pobožno in verno občuteno, ki se mu je zlila v kitiče, je prišel do prijatelja učitelja Franca Gruberja. Ta je sédel za orgle, tipal in tipal, dve misli, dve srci, dvoje občutij se je strnilo, še tisto božično noč je izzvenelo v akorde in ljudstvo je ostrmel pri polnočnici, ko je s kora zaplaval pesem: Sveta noč, blažena noč! Iz te vaške cerkvice

je šla pesem po vsem svetu; ni več zemeljske celine, kjer bi je ne peli; v katedralah velemest prav tako kot v indijski in afriški misijonski kapelici. Pred jaslicami v leseni koči, pred dreveščkom v gosposkem salonu — povsod: Sveta noč, blažena noč!

Pred seboj imam pismo slovenskega dekleta. Pisala mi je nekoč iz Južne Amerike, tamkaj izpod ekvatorja, kjer je o božiču največja vročina. Popisuje svojo svetlo noč v tujini. Dva delavca in ona se dogovarjajo, da zbeže iz velemesta za svetli večer v pragozd. Pod stoletnim drevesom se utaboré. Na deblo priprno jaslice, revne jaslice, skromno, majčkeno podobico. Pod drevesom zakurijo ogenj, k jaslicam prižgo dve rdeči svečki. Nato stopijo vsi pod drevo, odkrijejo se in zapojó: Sveta noč, blažena noč! — Samo prvo kitico, dalje ne morejo. Vsem teko solze po licih, vsi so v duhu doma, na slovenski zemlji, v rodni hiši. Delo, trud in hrup velemesta jih cmamlja, da ne utegnejo misliti na dom. Ta noč, ta samota, daleč od milijonskega mesta, jih pokliče v domovino. Kaj vse bujno cvetje in zelenje pragozda? Kaj vsa opojna toplota — vse nič, vse sama bolečina. Kje je naša polnočnica, kje naš sneg, naše zvezde, naše planine, naše snežene gazi in plamenice, gredoč s hribov proti cerkvi! — Razjokajo se, solze si otarejo — in spet pojo, pojo, dokler svečke ne dogorijo. Nato posedejo. Škatla kon-

serve jim je čaša za vodo, ki si jo zajemajo iz studenca, kos kruha in slanine božični obed. Poskušajo se šaliti. Ne gre.

„Oj, naše jaslice,“ zavzdihne prva dekle.

„Oj, naša polnočnica,“ doda drugi.

„Oj, tiste naše koline,“ toži tretji.

Tako pismo slovenskega dekleta. Sveta noč, blažena noč, v zibki si nam bila dodeljena, z nami hodiš, duši te naše trdo življenje, a spet in spet zagoriš v duši kot večna skrivnost, kot goreča ljubezen iz onstranstva — za vse, za vse brez izjeme: za vse verne in maloverne, za vse trudne in obupane, za otroka in za starčka, za mater in za očeta, za domače in izgnance, ki so se raztepli po svetu v boju za vsakdanji kruh.

Postojmo še za hip ob jaslicah. Ne pri betlehemskih, pri naših, pred katerimi smo stali kot otroci. Vprašajmo se: Od kdaj jaslice? Ali že po betlehemskih takoj to praznovanje? Ne. Jaslice, posvečene Odrešeniku v hlevcu na pašnikih pred Betlehemom, nam je dala večna božja ljubezen, praznovanje jaslic pa nam je podelila ljubezen asiškega ubožca svetega Frančiška. Tri leta pred smrtjo je sv. Frančišek pesnik Sončne pesmi, ki je zgorel v ljubezni do Boga in bližnjega, svetnik, ki so ga opevali in upodabljali največji umetniki, prebival v votlini gozdiča, ki mu ga je podaril bogati posestnik Giovanni Velitta. V

gozdiček pred to votlino je povabil za sveti večer svoje brate in vaščane. Posestnik Giovanni mu je posodil jasli, prave jasli iz hleva, in mu prignal živega oslička in volička. Sveti Frančišek je postavil jasli v votlino, na levo in desno oslička in volička. Prišli so bratje, prišli kmetje, njih cokle so klopčale po kamniti stezi, s plamenicami so si svetili. In ko so bili zbrani, je spregovoril Frančišek: Sveta noč je danes.

Ko bi stene mogle jesti meso, pa bi jim ga dal na to sveto noč. Oj bratje, ko bi poznal našega cesarja, pa bi ga prosil, naj bi zaukazal prinesiti to noč žita vsem pticam, posebno še našim bratcem škrjančkom. Vsak pa, ki ima živino v hlevu, bi ji moral dati prav dobro klajo na ta praznik, dati iz ljubezni do deteta Jezusa, ki je bilo rojeno v hlevcu. Bogatini pa bi morali nasititi vse ubožce. Tako vesel sem danes in vam ne morem povedati, kako zelo sem si želel, odkar sem prišel iz Svete dežele, da bi mogli obhajati sveto noč prav tako, kakor je bilo tedaj v Betlehemu, ko je bil Jezus resnično rojen. Vidite, nocoj pa imamo jasli, imamo volička in oslička in vi, pastirčki, ste prišli. Brat Leon, ta ovčica božja, nam bo bral mašo in jaz mu bom stregel. — Bratje in ljudstvo so strmé poslušali. Začela se je maša. Plamenice okrog votline so prasketale, vse drevje je utihnilo in si ni upalo šumeti, zvonček je pel, Frančišek se je sklanjal nad

jasli in skušal božati pravo božje Dete, bratje so se trkali na prsi: Sveta noč, blažena noč!

Take so bile prve jaslice v letu Gospodovem 1223 v gozdičku poleg mestca Greccio v Italiji, takak je bila prva Frančiškova polnočnica. Sveta noč, blažena noč.

Poleg Frančiškove polnočnice se za trenutek ustavimo še pri našem svetem večeru, kakor ga je praznovala in ga še praznuje naša slovenska vas.

Ko se zgrne noč na zemljo, je po hišah že vse umito: javorova miza se belo blešči, vsa navlaka pod klopmi je zginila, v kotu že rastejo jaslice iz gore mahu. Družina je vsa praznična, vsa mirna in slovesno pričakuje skrivnostne polnoči.

Sedaj je čas. Sveti večer se je začel. Gospodinja natrese v posodo žerjavice, gospodar nasuje nanjo kadila, hčerka ima že pripravljen rožmarinov vršiček in blagoslovljeno vodo. Gospodar se pokriža in začne: „Ki si ga Devica rodila.“ Vsa družina se uredi v spreved, vse sobe, vse shrambe obhodi, pokadi in pokropi. In nato gredo ven v hlev, h konjem, h govedi, k ovčicam: vsa živina naj zve, da je nocoj sveti večer. Ko so opravili, obstanejo ponekod pred hišo. Gospodinja prinese jerbas pogače in ga postavi na sneg. Vsi pokleknejo kar v sneg in molijo, molijo in z molitvijo blagoslavljujejo kruh, ki ga bodo uživali na božični dan. Ne samo ljudje, vsaka živalca v hle-

vu bo dobila kos pogače za ta svetli dan. Frančiškova misel živi še danes, misel na odkletev sveta po rojstvu božjega Deteta, odkletev za vse: za človeka in živali.

Po opravljenem domačem obredu se vrnejo v hišo. Luči goré, na to noč mora goreti svetilka brez prestanka. Kaj malega popravijo še pri jaslicah, dokler ne zapoje véliki zvon. Vse se razgiblje, vse oblači in vsa družina razen varuha odhaja k polnočnici. Od povsođ, iz vseh vasi, iz vseh naselij, vse, vse vre proti razsvetljeni cerkvi. Polnoč odbije. Orgle zadone in po cerkvi se razlije iz vseh src pesem: Sveta noč, blažena noč!

Polnočnica je dokončana. Ljudje hite domov. Pesem zvonov jim potrka koračnico, goste zvezde na nebu jim svetijo. In doma: na mizi prazni prt, na njem kolíne. Ne, to ni večerja, to je pesem, to je lepota in dobrotá, ki je vsa sodobna tehnika, vse razkošje ne more pričarati človeku, ki je izgubil najdražje, kar imamo: otroško živo vero v božje betlehemsko Dete.

Dete svete noči, bodi nam moč v bojih življenja, bodi nam luč v temnih zablodah, bodi nam tolažba v bridkosti, daj nam voljo do resničnega miru, po katerem vesoljni svet tako hrepeni.

Sveta noč, blažena noč, stotisočkrat pozdravljena!

Franc Saleški Finžgar

Na peči

Petero jih je bilo, dvoje fantov in troje deklet. Vsi drobni, bledikasti; svetle oči so gledale kakor iz sanj. Sedeli so v krogu na široki peči, tesno drug ob drugem. Sami so bili; v prostrani, skoraj prazni izbi je bil mrak.

„Pogovarjajmo se!“

„Najprej o prešcah!“

Govorili so šepetaje, počasi, drug za drugim, kakor ob molitvi; ne spogledali se niso ne ganili.

Tiho, po prstih so prihajale sanje.

Ob vernih dušah je. Prelepo jensensko jutro se drami; bele megle se vzdigajo, plavajo počasi od holma do holma, vzpno se proti nebu ter utonejo v jasnini; njih uboga dušica, bel oblak, plava samotna — barčica na neizmer-nem morju.

Pred hišo stoje sosedovi in kličejo. Malhe čez rame, na veselo pot!

Kakor v samo sonce gre, kakor v sama nebesa; zložno se vije pot vkreber, med vrhovi in seno-žetmi; tam pisana hišica, ki se prijazno smehlja izza jablan; tam bela, na pol gosposka hiša, ki gleda visoko in prazniško z zelenimi okni ter pravi: „Prešco boš dobil, lepo pečeno, rumeno in hrustavo; tudi boš dobil hrušk in krljev, morda še kozarec jabolčnika povrhu; ali če si obut, si čevlje obriši, če si bos, si noge umij v travi, preden prestopiš ta lepi prag!“ — Zmerom dalje, iz rebri v reber, s hriba v dolino, od hišice do hišice, od hiše do hiše, in malha se čudežno polni. Komaj stoje v veži, komaj zmoliijo kratek očenaš za verne duše, se prikaže prijazna gospodinja in prinese v predpasniku vsega obilo. „Nate, otroci!“ — Kako blagi so ljudje, od sonca obžarjeni in od dobrote božje!

Vrh hriba počivajo, pod košatim hrastom, ter preštevajo bogastva svoja.

Na vse strani se v sončne daljave razpenja svet. Oči strme, srce je vse majhno in plaho od radosti, od čudnega koprnjenja. Vzdignil bi se človek, razprostrl bi roke in bi poletel daleč, daleč — ta luč, ki je v zraku, bi ga sama nosila... Kaj se beli tam na obzorju? Zasveti se, ugasne, zasveti se; v belini še bolj bela, tiha svečka. Ali ni tam Ljubljana?

Vsi stoje, nemi gledajo v daljavo. Tam za gorami je sreča, tam je bogastvo, je samo večno

veselje. In v srcih vseh se je oglasilo, je tiho odgovorilo: „Pojdimo!“ Kar po klancih, kar čez travnike, po kolovozih preko njiv, naravnost kamor kažejo oči...

Umolknili so. Izba je bila temna in tiha — kakor globoko brezno pod njimi. Molčali so dolgo in se niso spogledali.

„Zdaj o božiču!“

„O božiču!“

Stisnila sta se tesneje drug k drugemu. Zunaj stoji zima v kožuhi in mežika smehlja skozi okno.

Trije dnevi so še do svetega večera; na delo je treba za jaslice. Vidva v hrib po mah; vidva režita in lepita pisane podobe, štalico, sveto družino, svete tri kralje, pastirje in ovce; ti, ki si največji, pa naslikaj pisan prt, da bo tako lep kakor lani in ga pride gledat vsa sosesčina! Jaslice stoje v kotu, velike in svetle, kakor kapelica. Zvečer, kadar gori samo še rdeča lučka pred njimi in je vse tiho, prihajajo po prstih, postavijo mizo pod jaslice in polagajo pred štalico rozine in orehe; za Jezusa, ki je ubog in lačen. Ponoči, kadar spe vsi in nihče ne vidi in ne sliši in je zunaj sneg, vstane Marija...

„Jaz sem slišal... Vzbudil sem se, pa je šumelo, kakor da bi kdo hodil in luč pred štalico je močno svetila...“

„Kaj si videl?“

„Kako bi gledal... Marijo? Zaprl sem oči in sem molil. Strah pa me nič ni bilo...“

„Jaz pa sem videl angela, ki je molil pred jaslicami.“

„Kakšen je bil?“

„Ko je odmolil, je šla luč, okrogla in svetla kakor sekira, vse po izbi in skozi okno proti nebu; med zvezde je šla...“

Od svetega Pavla zvoni; daleč se razlega pesem v zimo in noč. Blizu je polnočnica. Zunaj je sneg; kadar se vda tenka ledena skorja, se pogrezne noga do kolena. Nobena hiša ni temna; okno do okna, luč do luči. Vrata se odpirajo tu, tam; skoraj že gre procesija po belem snegu, pod belim nebom, še bolj belimi zvezdami. Tisti, ki so prišli iz daljnih krajev, nosijo svetilke in mahajo z njimi, kakor da bi vešče begale kraj poti.

Cerkev je žarko razsvetljena; tudi na velikem lestencu gore sveče. Vse je, kakor da se je bil Jezus rodil prav ta večer. Srce se vzdrami, vzdigne se, gre samo, visoko, visoko, vse polno sreče, ki ji ni mere ne imena. Luči trepečejo v dišavah, ki se vijejo kakor bela megla proti stropu; kor odpeva oltarju, ena sama radostna pesem, ki se razlega iz daljave v daljavo. Pred štalico kleče pastirji in prepevajo; visoko nad njimi sveti mirno zvezda repatica. Noč je svetla kakor dan; vse teme so ugasnile. Nič več skrbi, nič več žalosti. Nič več ne joka mati, kadar kleči zvečer pred posteljo...

Ivan Cankar

SLOVENSKI STROP

Slovenski strop izhaja iz kota,
od jaslic, od Betlehema,
od rojstva božjega,
od božiča.

Jaslice v kotu nad mizo,
mah in pastirčki, hlev in sveta družina in Betlehem,
na črnem stropu bele zvezde,
od zvezd zlati orehi,
in od največje zvezde, od najumetneje izrezljane
(otroci so se igrali, zato je tako umetna)
Sveti Duh.

Odhajali so sveti trije Kralji
za zvezdo repatico
in jaslic ni več,
ali nad mizo je ostalo nebo
z zvezdami, orehi,

s svetim Duhom,
in družina se zbira pod njim
leto in dan.

Da je meni izslikati slovensko sobo,
da mi je razdeliti slovenski strop
po umetnosti in po narodni volji:
naši sobi središče je kot,
naš strop izvira iz kota,
naše leto iz božiča,
naša družina iz svete družine
naša misel iz svetega Duhá —
tako je hotel naš narod.

Oton Zupančič

Krščansko življenje

2. del izhodiščnega besedila dr. Antona Stresa na prvem zasedanju Pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije

3. NALOGE NA POSAMIČNIH PODROČJIH KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA

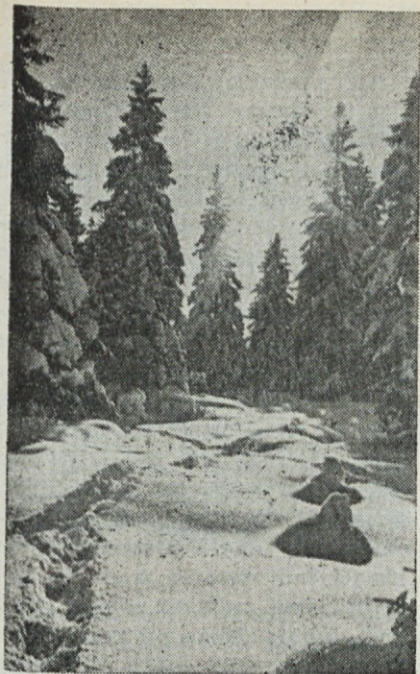
Iz povedanega se nam že nakazujejo nekatere prvenstvene naloge našega krščanskega življenjskega prizadevanja.

3.1. Povezanost molitve in dela

Kar zadeva osebno zrelost in notranjo trdnost v verskem in moralnem življenju, je treba poudariti velik pomen osebne molitve. Naše krščansko življenje se hrani iz vsebine krščanske vere. Vendar pa ne gre za brezoseben nauk ali svetovni nazor. Vera je oseb-

no razmerje do Boga: posebne vrste prijateljstvo z njim. Uresničuje in izraža se v molitvi, hrani pa se iz poslušanja in premišljevanja Božje besede. Duhovne vaje in podobne oblike osebnega poglobljanja ter zbranosti so nepogrešljivo sredstvo za razvijanje takega osebnega religioznega odnosa do Boga. Šele na tej osnovi je potem mogoče pristno krščansko delovati tudi navzen.

Vprašanje smisla življenja je danes pri mnogih zelo pereče, celo pri vernih. Pri tem je treba vedeti, da je to pravzaprav vprašanje življenjskega sloga in ne toliko nazora. Smisel je treba do-

življati, smiselno je treba živeti. Živeti pa se pravi biti z drugimi. Vprašanje smisla življenja je zato velikokrat vprašanje medčloveških odnosov, vprašanje prijateljstva. Za krščansko življenje je odnos do drugih nekakšen preskus njegove pristinosti. Za to je treba razvijati v sebi smisel za potrpljenje, razumevanje, odpustčanje in vživljanje v druge ter njihove težave ali radosti. V današnjem skomercializiranem svetu pa bo kristjan, ki veruje v božje zastonske darove odrešenja, znal kaj narediti zastonj, zastonj tudi v tem smislu, da ne bo poplačan s človeškim priznanjem, da ne bo

vedela njegova levica, kaj dela desnica (prim. Mt 6, 3).

Kristjan se bo v sodobnem svetu dostikrat razlikoval od svojega okolja, ravnati bo moral drugače, kot velewa javno mnenje in okolje. „Pomeščanjeni“ kristjan, kristjan, ki se razlikuje od nekristjana le še po tem, da hodi k maši in se ima za vernika, drugače pa ne pozna drugih meril in drugih idealov, je gotovo kakor človek, o katerem pravi Jezus, da zida hišo na pesek: prej ali slej se mu podere tudi ta vera, povrh pa mogoče celo tudi smisel življenja (prim. Mt 7, 26, 27). V tej drugačnosti bo vzdržal samo, če bo gojil močno osebno versko življenje in če bo povezan z občestvom verujočih.

Da bi lahko jasneje videli svoje stanje in prihodnje naloge, pogledimo gornje ugotovitve še z odgovori na naslednja vprašanja: 1. Na katerem področju je naša krščanska moralna zavest še najbolj živa, na katerem pa najbolj otopela? 2. Kaj pojmuje kot ravnanje po vesti: neodgovorno samovoljo ali ravnanje iz osebne čute odgovornosti namesto ravnanja po javnem mnenju? 3. Katere so največje ovire za krščansko življenje? 4. Katera so tista področja, kjer še posebej izstopa enkratnost evangeljskih rešitev; kje še posebej doživljamo, da je Jezus Kristus Odrešenik?

3.2. Družinske vrednote

Nobenega dvoma ni, da je od

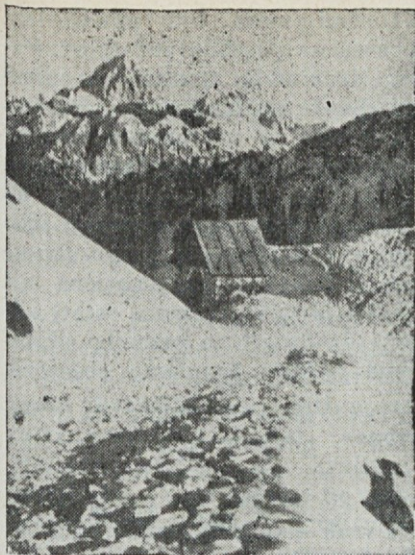
družinskega življenja v največji meri odvisna naša prihodnost. Ob ogroženosti naših družin in še posebej ob težavah, ki jih vnaša v družinsko življenje dejstvo, da so žene in matere zaposlene in se velikokrat vračajo domov utrujene in izčrpane, se je vsega tega treba najprej živo zavedati in se — če je mogoče in potrebno — znati odreči tudi kakšnemu zasluzku, da bi si pridobili časa in duhovne moči za družinsko življenje. Družine morajo biti občestva, kjer si člani znajo vzeti čas za pogovor in vse druge oblike življenja v skupnosti (npr. skupna praznovanja). Posebno pozornost moramo posvetiti trezni uporabi televizije.

Prizadevanje za blagostanje je treba znati podrežati višjim vrednotam, med katerimi je vrednota prijateljskih in družinskih odnosov zelo pomembna. Na splošno je treba reči, da je krščanski odnos do sveta in zemeljskega blagostanja v tem, da ga sicer s hvaležnostjo sprejemamo, vendar ga nimamo za najvišje dobro. „...tisti, ki uživajo ta svet, (naj bodo) kakor ga ne bi uživali, zakaj podoba tega sveta je minljiva“ (1 Kor 7, 31). Družina je okolje prvega stika otroka z Bogom, torej tudi molitve. Zgolj tradicionalne vernosti ni več mogoče prenesti na nove rodove. Tu je razlog za tako številne drame staršev, ki jim otroci postajajo neverni. Že otroci naj doživljajo, da jim je ob starših lepo tudi zaradi tega, ker

je v njihovi družini vedno navzoč tudi Gospod Jezus.

Krščanska družina mora tudi biti prostor za velikodušno sprejemanje novega življenja. Starševstvo ni stvar naše poljubne odločitve in naše dobre volje, temveč je izredno pomemben krščanski poklic, ki ga doslej še nismo pravilno ovrednotili. Biti oče ali mati ni nič manj „poklic“ in „služenje“ Bogu in ljudem kot katera koli druga služba ali poklic v družbi ali Cerkvi, očetovstvo in še posebej materinstvo pa mora biti vsaj v krščanskem okolju deležno posebnega ugleda in spoštovanja. Temu bi lahko pripomogli tudi materinski dnevi. Družina pa je hkrati tudi prostor, kjer se oblikujejo novi duhovni poklici. Možnost duhovniškega ali redovniškega poklica mora biti v krščanski družini ne samo vedno odprta, temveč celo zaželeno.

Ker je v sodobnem svetu ostala družina brez nekdanjih številnih opravil (na delo hodimo drugam, v šolo drugam, stari starši so drugod, bolniška oskrba se deli drugod, varnost iščemo drugod), obstaja nevarnost, da začnemo tudi razvedrilo, človeško toplino in prijateljstvo iskati drugod. Tako bi jo spremenili v prostor začasne in brezosebne srečavanja in skupnega prebivanja. Vendar ta nevarnost ni neogibna, kajti tudi v sodobnem svetu ni drugega bolj primerne okolja za doživetje resničnih medosebnih in globoko osmišljujočih razmerij pri-

jateljstva, nepreračunljive ljubezni in medsebojnega sprejemanja. Samo v čustveno in duhovno bogatem družinskem okolju lahko dozorevajo mladi v zrele, v sebi potrjene, uravnovešene, odgovorne in sočutne osebnosti. Če pa znamo v to vzgojo za bogato duhovno in čustveno zrelo življenje pravilno vključiti tudi krščansko vero kot najtesneje povezano s temi bistvenimi duhovnimi vrednotami, je s tem največ narejeno za versko vzgojo mladega rodu. Župnijsko občestvo mora biti v oporo tem družinskim prizadevanjem, družina pa se mora odpirati v širšo cerkveno (župnija, škofija, misijeni) in človeško (narod, Tretji svet) skupnost.

Zgoraj povedano dopolnimo s svojimi izkušnjami. 1. Kaj pred-

stavlja največjo nevarnost za mojo družino oziroma za družine v mojem okolju? 2. Odkod prihaja ta nevarnost? 3. Kako se ji izogniti? 3. Kako v mojem primeru javno mnenje in okolje vpliva na družinsko življenje? 4. Kako znamo pri nas razporediti dolžnosti, da nam ostane dovolj časa, ki ga potrebujemo drug za drugega? 5. Kaj nam lahko nudi predvsem Cerkev kot pomoč pri utrjevanju družinskega življenja? 6. Kakšen odnos imamo do morebitnega novega rojstva in kakšen odnos do duhovnih ali redovnih poklicev? 7. Kaj se je v našem primeru pokazalo kot izredno uspešno za poglobljanje družinskega življenja, kaj pa mu je škodovalo?

3.3. Odgovornosti v Cerkvi in narodu

Prerasti moramo slabo „zasebnništvo“ in se zavedati občestvenih odgovornosti, ki jih imamo kot člani Cerkve in naroda za njun obstoj in razvoj. Še več. Župnija ne sme ostati samo upravna enota škofije, kjer prevladujejo formalni in institucionalizirani odnosi, temveč vedno bolj živo občestvo. To je mogoče dosegati z vzgojo k solidarnosti in soodgovornosti za prihodnost krščanske vere v kraju in v narodu. Solidarnost se izraža v župnijski diakoniji, brez katere ne sme ostati nobena župnija. Cerkev pri nas se tudi ne more sprijazniti z dejstvom, da ji je prepovedana vsaka bolj organizirana dobrodelna dejavnost,

predvsem pa moramo že sedaj do-
gnati, katere možnosti, ki jih že
imamo na ravni župnije, škofije in
celotne Cerkve na Slovenskem, še
nismo izkoristili za bolj dejavno
in otipljivo pomoč bratom in se-
stram, ki nas potrebujejo.

Naš svet je velikokrat brezose-
ben, zgolj posloven. Občestvenost
pa pomeni osebno medsebojno po-
znavanje in zanimanje drug za
drugega. Verujemo, da nas Bog
ne obravnava kot številke, saj pu-
sti devetindevetdeset ovc in gre
iskat eno izgubljeno (prim. Mt
18, 12-14). Takna osebna razmer-
ja pa je veliko lažje razvijati v
manjših skupinah. Potreba po ta-
kih skupinah je nakazana tudi z
zgoraj omenjeno krizo, v katero
je zašlo v sodobnem svetu obče-
stveno in skupinsko življenje na-
sploh. Zato mora biti naše pasto-
ralno in katehetsko delo skupin-
sko usmerjeno. To pa zahteva do-
bre programe in usposobljene vo-
ditelje. Kako je s tem v naši
župniji?

Župnijski pastoralni sveti mo-
rajo imeti vedno večjo vlogo, saj
je tudi z njihovo pomočjo mogo-
če spreminjati župnije v občestva
solidarnosti in soodgovornosti.
Čut za soodgovornost bomo po-
večali, če bodo duhovniki prepu-
ščali laikom odgovornosti za po-
sebna področja in jim pri izpol-
njevanju teh odgovornosti poma-
gali tako, da to ne bo oviralo
lastnih laičskih pobud. V župnij-
skih občestvih mora biti prostor
za nekatere manjše skupine, med

katerimi mora biti mladinskim
posvečena posebna pozornost. Po-
leg družine je namreč veroučna
mladinska skupina najpomembnej-
še okolje za uvajanje mladih v
krščansko življenje. Voditelji teh
skupin se morajo zavedati, da
vzgajajo predvsem s svojim živ-
ljenjem in zgledom. Vsaka skupi-
na (mladinska, karizmatična ali
kakšna druga) pa mora ostati od-
prta do drugih in pravilno vklju-
čena v širše župnijsko občestvo.

Težiti moramo k temu, da bi vsi
člani novozaveznega božjega
ljudstva „prerokovali“ (prim.
Apd 2, 17. 18), se pravi da bi
bil vsak član naših skupnosti sa-
mostojna in zrela krščanska oseb-
nost, ki bi tudi v vedno večji me-
ri jemali nase odgovornosti v kr-
ščanskem občestvu. Zato ni ideal-
no tisto stanje, ki ga izraža naš
pregovor: „Po duhovnikih vera
gor, po duhovnikih vera dol“. Ven-
dar pa moramo priznati, da bo v
naših razmerah še dolgo od spo-
sobnosti in zavzetosti pastoralnih
delavcev, med katerimi imajo du-
hovniki najpomembnejše mesto,
odvisno duhovno stanje in življe-
nje naših občestev. Ker se pa od
duhovnikov v današnjem svetu
pričakuje pravzaprav več, kot
more posameznik, potrebujejo po-
moč povsod tam, kjer jih lahko
drugi nadomestijo, njih pa veže
posebna odgovornost in dolžnost
za času primerno, teološko uspo-
sobljeno in potrebam vernikov u-
strežno oznanjevanje in duhovno
vodstvo. Med pomembne duhovni-

ške naloge sodi prav gotovo povezovanje vernikov v občestvo, vodstvo skupin in navezovanje resničnih osebnih stikov z verniki in med njimi.

Središče župnijskega življenja je evharistija. Ne moremo pa ostati samo pri „izpolnjevanju nedeljske dolžnosti“, temveč moramo v obhajanju sv. maše videti povzetek preteklega osebnega in skupnega krščanskega življenja in pripravo na prihodnje. Evharističnemu življenju mora biti posvečena velika pozornost, vendar predvsem načinu in „kvaliteti“ bogoslužja. V tej zvezi je treba presoditi, če nekakšna „inflacija“ maš ne vodi proč od pravega namena in smisla evharističnega slavlja. Bolje rečeno: pogostno obhajanje evharistije še toliko bolj zahteva pripravo in poglobljenost.

Praznovanje in prazniki so pomembni in lepi trenutki. Opozarjajo nas, da naše življenje ne more ostati pusta vsakdanjost, tudi če je res, da ne more biti eno samo praznovanje. Delo in praznovanje se morata menjavati, praznovanje odpira življenje v višji svet in nakazuje, da smo ustvarjeni za več kot golo preživetje ali zasebniški užitek. Zato imajo prazniki poseben verski pomen. Naša verna občestva naj se trudijo praznike ohranjati in čim lepše obhajati: na znotraj in na zunaj.

Končno pa se moramo kot posamezniki in tudi kot skupnost zavedati svojih odgovornosti na

ravni naroda in države. Življenje po družinah, vzgoja in vse drugo, kar tako ali drugače zadeva moralno in duhovno življenje vsakega člana naše domovine, je povezano z odločitvami in usmeritvami na najvišji družbeni in politični ravni. Zato ima Cerkev kot družbena skupnost pravico in dolžnost, da kot ena izmed zelo pomembnih duhovnih sil v našem narodu, ki že skozi stoletja sodeloča njegovo usodo, tudi v našem času enakopravno z drugimi gibanji z izrazito moralnimi sredstvi pospešuje moralni in duhovni, s tem pa tudi vsak drugi napredek našega naroda. Verski tisk, ki je zaenkrat osnovna navzočnost Cerkve v javnem življenju, ima tukaj še velike naloge.

Vse to bomo lahko še razširili in poglobili, če se bomo vprašali: 1. Koliko poznamo krščanski nauk o družbenem življenju? 2. Katere so velike krščanske vrednote v družbenem življenju in kako jih pri nas upoštevamo ter uresničujemo? 3. Ali obstajajo velike razlike glede družbenega življenja med kristjani in nekristjani, katere pa so stične točke? 4. Kje naj se v družbenem življenju kristjan še posebej pokaže kot kristjan? 5. Zaradi velikanskega pomena sredstev javnega obveščanja je še posebej treba odgovoriti na vprašanje o kakovosti našega verskega tiska in o nalogah, ki nas v tem pogledu še posebej čakajo.

Končno pa moramo ob vseh naštetih nalogah premisliti, s kak-

šnim uspehom smo to že izvajali pri nas in kaj lahko iz naših izkušenj ponudimo kot zgled drugim krščanskim občestvom v naši nadškofiji. Pastoralni občni zbor je izjemna priložnost za izmenjavo dobrih in slabih izkušenj. Tudi tako bo lahko vsako posamično občestvo prispevalo, da bomo vsi skupaj živeli vedno bolj polno krščansko življenje.

SKLEP

Krščansko življenje smo obravnavali v njegovih treh vidikih: 1. oblikovanje lastne osebnosti, 2. razmerje do drugih na različnih ravneh družbenega življenja in 3. religiozno razmerje do Boga. Te tri razsežnosti so seveda med seboj najtesneje povezane, tako da vsaka vključuje ostali dve. V tem je značilno krščansko pojmovanje življenja: ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega se vključujeta in dopolnjujeta, odgovornost zase je prav tako potrebna kot odgovornost za druge. Zato je potreb-

no, da si prizadevamo za skladno uresničevanje vseh treh razsežnosti življenja: posameznikovega, družbenega in religioznega. Vse te tri razsežnosti življenja pa povzema pojem človeške osebe: kot osebno bitje je človek hkrati tudi odprt Bogu in soljudem. Samih sebe ne uresničujemo in ne odrešujemo z zanemarjanjem Boga in soljudi, temveč ravno nasprotno: z ljubeznijo do njih in z žrtvovanjem zanje. Zato lahko na koncu te tri razsežnosti krščanskega življenja ponazorimo s tremi razsežnostmi nebeškega mesta Jeruzalema in vidimo v tej svetopisemski podobi obljubo svojega dokončno odrešenega življenja, ki ostaja smer in upanje vsega našega prizadevanja: „Nato me je angel odnesel na veliko in visoko goro ter mi pokazal sveto mesto Jeruzalem, ki je prihajalo z neba od Boga, sijoče v božjem veličanstvu... Njegova dolžina, širina in višina so bile enake“ (Raz 21, 10. 16).

IZJAVA SLOVENSКИH REDOVNIKOV IN REDOVNIC

Redovnice in redovniki, zbrani na 14. redovniškem dnevu 21. septembra 1988 v Ljubljani, podpiramo vsa gibanja in prizadevanja v naši družbi za doslednejše spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Pridružujemo se izjavam vodstva Cerkve na Slovenskem in njene komisije Pravičnost in mir. Člane svojih skupnosti pa vzpodbujamo, naj se za ta temeljna vprašanja zanimajo, molijo in zavzemajo na vseh področjih svojega življenja in delovanja, da bi vsi skupaj živeli v vedno večji medsebojni strpnosti, spoštovanju, pravičnosti, svobodi in miru.

P. Tarzicij Kolenko predsednik SVRP

In življenje teče naprej...

(Iz begunskega dnevnika)

22. avgusta 1948

V taborišču slovesno praznujejo praznik Brezmadežnega srca Marijinega. Pri večerni pobožnosti je bila kapelica popolnoma napolnjena. Najprej je bila pridiga in litanije Matere božje, nato pa smo skupno zmolili novo „Molitev slovenskih beguncev“, ki jo je sestavil v begunstvu škof dr. Rožman in se takole glasi:

„Naša kraljica si, Marija Pomagaj! Pozdravljamo te iz vsega srca, navdušeno kipé naše pesmi pred tvoji prestol! Priznavamo te radostno in vdano za svojo kraljico, pod tvojim varstvom se hočemo v življenju boriti, ob tebi za Jezusom hoditi tudi po križevem potu, v tvojem močnem varstvu živeti in umreti.

Majhni smo, ubogi in stiskani, izmed najmanjših narodov sveta, brez bogatih sredstev, brez svetovnega ugleda, naša beseda v zboru velikih in mogočnih malo tehta in velja. Ti, nebeška kraljica, bodi nam mati, h kateri naš narod kot nebogoljen otrok v vsaki stiski in skrbi pribeži. Saj vidiš in poznaš našo sedanjo strašno stisko in veš, v čem je rešitev in kod vodi pot v pravo svobodo. Zato se v tvoje roke predamo, da nas vodiš — sami bi gotovo zašli v pogubo — in ti predlagamo vse svoje prošnje. O,

koliko jih imamo; naklonjeno jih poslušaj: v tvoje materinske roke, o Kraljica, izročamo vse sedanje trpljenje, ki je kakor povenjen pridrl nad nas. Izročamo ti pomanjkanje, ki nas tare telesno, zaskrbljenost, ki gloda v naših mislih dan in noč. Poslušaj vzdihе ujetnikov, zaprtih in obsojenih, sprejmi njihove solze in krvave srage v trdih ječah, ob težkem delu in bogokletnem zasramovanju. Darujemo ti neznosne muke in strahotno smrt, ki so jo tisoči naših nikdar pozabljenih bratov in sestra prestali; njihovim smrtnim mukam pridružujemo nedopovedljivo globoko žalost, s katero žalujemo. O Kraljica, ki si bila mati sedmerih žalosti in razumeš veliko bridkost našega naroda: kakor si svoje srčne muke združevala z Jezusovim trpljenjem in jih Bogu v naše odrešenje darovala, tako prosi zdaj Jezusa, naj s tvojih brezgrešnih rok sprejme vse naše trpljenje, ki se nam zdi ogromno, pa je v primeri z njegovim tako neznatno, in naj ga združi s svojim lastnim trpljenjem ter ga skupno s svojim daruje nebeškemu Očetu, da se nas po njegovem zasluženju usmili in nam prizanese.

O Kraljica, pravičnim med nami izprosi stanovitnost v milosti božji, skušanim in ogroženim pomoč in varstvo, grešnikom spreobrnjenje, sovražnikom božjim po-

nižanje, dušam naših rajnih, ki se v vicah očiščujejo, skorajšnji prehod v nebesa, kjer bodo gledale in uživale neskončno lepoto božjo. Nam beguncem uteši grenko domotožje in nam pripravi kmalu veselo vrnitev v varno, mirno, svobodno domovino.

Posebno ti priporočamo našo mladino. Poglej, usmiljena Mati, v kakšnih silnih nevarnostih je, da v brezbožnem okolju izgubi vero v Boga, ljubezen do Jezusa in nedotaknjeno lepoto krstne nedolžnosti, da pozabi božje zapovedi, se preda grešnim strastem in začne celo sovražiti Boga ter tako pogubi svojo dušo. Mogočna Kraljica in Mati, ne dopusti tega, usmili se nedolžnih otroških duš; prosi Jezusa, da stre moč hudobnega duha in vzame zapeljivcem možnost, da bi nadaljevali svoje pogubno početje. Vodi našo mladino k Jezusu, naj vzame mlade duše v svoje mogočno varstvo ter jih blagoslovi z najmočnejšim blagoslovom.

Svetega Duha, ki z modrostjo in ljubeznijo vodi in ureja, prosi, o Kraljica, naj razsvetljuje, vodi in navdihuje vse one, ki kujejo našo usodo, da bodo naš razkosani narod združili in mu dali vse pogoje, da si po božjih zapovedih uredi miren in svoboden dom, v katerem ne bodo vladale brezbožne sile, marveč vera v Boga, ljubezen božja in medsebojno spoštovanje, da bo tako naš narod viden dokaz neizmernega božjega usmiljenja, iz katerega

bomo mi in ves svet spoznali, da nas je po tvoji materinski priprošnji edino božja dobrotarila, in se ji bomo javno in glasno zahvaljevali ter svoje obljube z radostnimi srci izpolnili.

Kraljica nebeška, pritegni naše misli in želje k sebi v nebesa. Vzbudi v naših srcih domotožje po nebeški domovini. Po kratkih letih zemeljskega izgnanstva nas milostno sprejmi in predstavi Jezusu, da se pri njem snidemo z vsemi, za katerimi še vedno žalujemo, in da bomo ob tebi z Jezusom večno kraljevali. Kraljica vesoljstva, tu so naše prošnje. S polnim zaupanjem se zatekamo k tebi. O Marija, materno imaš srce, ne moreš zavriniti našega zaupanja, ne boš odbila naših prošenj. Verujemo, da bo končno le zmagalo tvoje brezmadežno srce in bo po božji volji prineslo tudi našemu narodu mir. Pospesi zmago svojega srca, da ne bo šlo toliko duš v pogubo.

Kraljica, srednica vseh milosti, posreduj nam zaprosene milosti, da bomo v času najtežjih preskušenj doživeli najobilnejše usmiljenje vsemogočnega Boga po tebi, Marija Pomagaj, ki si in boš naša Kraljica in naša Mati. Amen.“

3. septembra 1948

Miss Liven od glavnega stana IRO v Celovcu je danes dopoldne prispela v taborišče in povedala, da bo še ta mesec odšel transport Slovencev (200 oseb) v Argenti-

no. V poštev pridejo predvsem taki, ki nimajo možnosti emigrirati drugam, to so družine z mnogimi otroki in poklici, za katere se druge države ne zanimajo (inteligentni poklici).

6. septembra 1948

Danes nas je obiskal dr. Kacin iz Gorice. Msgr. Škerbec in še nekaj drugih mož se nas je zbralo na razgovor z njim. Pogovarjali smo se o enotnem nastopanju vseh Slovencev: zdamskih, zamejskih na Goriškem in Koroškem. Medsebojna zveza med nami mora ostati trdna in tudi stik trden. Ko večina slovenskih beguncev odide iz Avstrije v nove dežele Amerike, naj zamejski Slovenci, goriški, primorski in koroški, nadaljujejo s svojim političnim delom in tudi zdamske Slovence povezujejo z zamejskimi. Naj tudi za naprej vlada med nami popolno soglasje in drug drugega podpirajmo. Dr. Kacin je v nas zapustil najlepše vtise.

9. septembra 1948

Danes, na četrtek, so iz našega taborišča odpotovala dekleta, ki bi morala že v začetku julija odpotovati v Kanado. Dolgo so čakale na odhod, ob uri slovesa pa se je izkazalo, da je kar pregodaj nastopil trenutek slovesa in bi še rade ostale med nami. Ni bil lahak trenutek ločitve, bilo je mnogo joka in solza. Res je težko takole slovo, človeku stiska srce,

ko gleda, koliko mladega zdravja, koliko mlade lepote in čistega in svežega cvetja se bo razpršilo po vsem svetu. K sreči so to povečini že zaročena dekleta in so šli fantje že pred njimi v Kanado.

Na skupnem poslovnem sestanku smo se snoči od vseh lepo poslovili. Mnogo toplih in vzpodbudnih besed je bilo izročeni. Če se bo vsaj del teh lepih želja izpolnil, bomo lahko vsi zadovoljni: ve, draga dekleta, ki ste že na poti k svojemu cilju, in mi, ki bomo bogve kje, vsi pa upamo, da se bomo še videli nekoč v domovini, če ne v zemski, pa v večni.

Zjutraj ob 6 na dan odhoda je bila zanje sv. maša. Vse so bile navzoče. Taboriščni župnik g. Matija Lamovšek se je od njih poslovil z lepim govorom in jim dal na pot mnogo lepih in koristnih nauk.

Danes sem tudi tudi dobil od glavnega stana IRO odgovor na mojo prošnjo za ponovni sprejem v taborišče. Prošnjo sem naredil 31. avgusta t. l. V pismu mi sporočajo, da sem z družino sprejet v IRO in registriran pod štev. 93.373. S pismom sem šel h komandantu in prosil za registracijo in za dovoljenje za vselitev. Oboje je bilo takoj urejeno in se danes že lahko vselim.

12. septembra 1948

Včeraj ob treh popoldne se je v taborišču začel športni festival. Na programu so športne igre: no-

gomet, odbojka, lahka atletika, namizni tenis, šah in telovadni nastopi.

Špektakel se nadaljuje tudi danes. Pred gledališčem je semenj in na prodaj so: klobase, pecivo, bomboni, itd. Zdaj, ko ljudje odhajajo ne domov, ampak čez Atlantski ocean, je vsega dovolj.

16. septembra 1948

Danes ob 6. popoldne se je z Dunaja pripeljal v spittalsko ta-

borišče argentinski konzul g. José Ramón Virasoro. Razgovarjal se je z delegatom msgr. dr. Jožefom Jagodicem. V razgovoru mu je obljubil, da bo sprejel vse slovenske begunce in z veseljem družine z majhnimi otroki. Narodnega delegata je pooblastil, da beguncem izdaja potrdila o sorodstvu, ker je mnogo ljudi brez dokumentov, pa žele potovati skupaj s sorodniki. Iz dneva v dan se nam delo kopiči.

France Pernišek

Frankfurter Allgemeine o nadškofu Šuštarju

Veliki nemški dnevnik Frankfurter Allgemeine Zeitung objavlja v št. z dne 15. avgusta članek z naslovom „Nadpastir Slovencev“. V njem omenja, da še nikoli doslej ni bilo slovensko glavno mesto Ljubljana politično tako razgibano kot danes. Znani časnikar J. G. Reißmüller omenja tudi ravnanje nadškoga Šuštarja v teh časih in pravi dobesedno: „Nadpastir stoji blizu svojemu ljudstvu. Sodi, da so upravičene zahteve po večji pravičnosti, poštenosti, svobodoljubnosti, po glasnejši besedi v javnem življenju. Stalno pa se ogiba vsega, kar bi moglo dvigniti temperaturo v Sloveniji — iz dveh razlogov. Najbrž nihče ne ve, kaj se bo zgodilo s slovensko glasnostjo. Če ne bo uspela, bi mogel slovenski narod v svoji potrnosti najti oporo edinole v Cerkvi... Drugi raglog pa je: šuštar je prepričan, da more Cerkev graditi svojo

prihodnost ne na politiki, temveč na duhovnosti, pastoralni, pomoči ljudem v stiski, zlasti duhovni.“

Jože Snoj v Novi reviji 77 (sept. 88, str. 1396) o nas:

... In že sem v Argentini, pri Slovenceh v že skoraj polstoletnem političnem azilu... Revolucija jih je v tisočih izplavila na to daljno celino, slovenstvo (ki jim je bilo tu vera) in vera (ki jim je tam postala slovenstvo) sta jih do sedanjih dni ohranila v strnjeni (dia)spori z vsemi, za miniaturni narodni organizem značilnimi jezikovno-kulturnimi in tudi drugimi dejavnostmi. To so lahko dosegli tudi zato (in v tem je ta naš enotni in organizirani emigracijski val bistveno drugačen od drugih, bolj ali manj spontano razpršenih), ker so se znašli tam v vsem razponu družbenih slojev — od kmečkega in delavskega do vrhunskega intelektualnega.

Protest udeležencev Drage 88

Udeleženci Študijskih dni Draga 1988, zavedni Slovenci iz domovine, zamejstva in tujine se čutimo dolžni izraziti svoje ogorčenje spričo vznemirljivih dogodkov, ki so se na Slovenskem vrstili v zadnjih mesecih.

Kajti ti dogodki — aretacije znanih časnikarjev v času razveseljivih demokratičnih gibanj, ter sojenje četverici pred vojaškim sodiščem v mirnem času — so razkrili, da obstajajo v najvišjih oblastnih in političnih telesih jugoslovanske države močne sile, ki so nespravljivo sovražno razpoložene do demokratičnih gibanj na Slovenskem in še zlasti do spremljajočega prepoda slovenske narodne zavesti.

Takó sovražno so te sile razpoložene, da so pripravljene, kot se je razkrilo v tej aferi, tudi z vojaško silo nastopiti proti slovenski demokratični in narodni prebuji, seveda z namenom, da z zastraževalnimi akcijami zbijajo v tla njeno moralno moč in da z vrsto aretacij odstranijo s prizorišča njene najvidnejše nosilce.

Nekatera znamenja celo kažejo na jezikovne genocidne nakanе proti slovenskemu narodu, nakan, ki nam jih ni težko prepoznati, ker smo poskusa uresničitve takih namenov izkusili med fašistično in nacistično oku-

pacijo.

Vznemirila nas je poleg vsega tega še medlost in bojazljiva opreznost, s kakršno so se predstavniki slovenske politične in državne oblasti odzivali na te strašljive dogodke, saj v teh odzivih pogrešamo jasnih in odločnih besed odpora in nasprotovanja tako očitnim prestopkom zoper osnovne vrednote in pravila civilne družbe in še posebej zoper ustavno priznano suverenost slovenskega naroda.

Še posebej je za nas skrb vzbujajoča in porazna spretnjaška lahkota, s katero se predsedstvo slovenske republike neodgovorno odreka suvereni svoji pravici do lastnega ukrepanja zoper dejanja, ki so resno ogrozila doslej dosežene in krvavo izborjene pravice Slovencev v Jugoslaviji. Če predsedstvo republike Slovenije izjavlja, da se ne čuti poklicano („pristojno“) za vprašanje o ustavnosti ali neustavnosti vojaških povelj, ki jih vsebujejo razkriti tajni dokumenti, glavni predmet sodne obravnave, tedaj je s tem pokazalo, da se ne čuti prvenstveno zavezano slovenskemu narodu, v imenu katerega je postavljeno, temveč da čisto refleksno zgolj varuje svoj položaj, tj. položaj edine obstoječe in edine vladajoče stranke.

Podoficir Ivan Borštner je lahko pred vojaških sodiščem trd-

no vztrajal na stališču, da je ravnal po svoji najboljši vesti, ko je sicer nedovoljeno posegel po tajnih vojaških listinah, ker njihova vsebina oziroma namen po njegovem prepričanju predstavlja nevarnost za slovenski narod. Kar je torej lahko storil takorekoč najmanjši izmed nas, posameznik iz nižjega socialnega sloja, vendar zaveden Slovenec, tega ni moglo storiti najvišje predstavništvo slovenske države.

Kakor se lahko veselimo velike, nedavno izkazane množične pripravljenosti Slovencev na tveganja in žrtve, kakor se lahko veselimo srčnosti kakega Ivana Borštnerja, tako smo lahko tembolj ogorčeni spriči vedenja slovenskih oblasti, ki po svoji moralni pripravljenosti že ne dosegaajo niti najbolj razširjenega

razpoloženja Slovencev za uresničitev suverene narodne eksistence, za demokratični razvoj in za civilno družbo.

Izražamo svojo trdno podporo Odboru za človekove pravice v Ljubljani in želimo, pričakujemo, da bo trdno vztrajal pri svojem poslanstvu, ki ga je plebiscitarno potrdila slovenska javnost. Še posebej velja naša podpora in solidarnost štirim obsojencem, Borštnerju, Janši, Zavrлу in Tašiču.

Udeleženci Drage 88 se s tem zavezujejo, da bomo vsak po svojih močeh skušali pripomoči, da bi se gibanje za človekove pravice na Slovenskem utrdilo in še razširilo in še posebej, da bi dosegli oprostitev vseh štirih obsojencev.

Trst, 4. septembra 1988
Udeleženci 23. študijskih dnevov
Drage 1988

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA DECEMBER

Splošni: Da bi nauk Cerkve o družini po prizadevanju duhovnikov, in pričevanju krščanskih zakonskih parov prežehl javno mnenje.

Misijonski: Da bi misijonske re-vije in sredstva obveščanja pomagala Cerkvi izpolniti njeno misijonsko nalogo.

Slovenski: Da bi zakonci kljub sodobnemu načinu življenja vztrajali v medsebojnem spoštovanju in zvestobi.

Preveč ljubimo svoj narod, da bi mogli molčati!

Iz slavnostnega govora dr. Marka Kremžarja na Slovenskem dnevu v
Torontu v Kanadi 24. julija 1988.

Od staršev smo prejeli hrepene-
nje po svobodi in zavedamo se, da
smo za slovensko svobodo soodgo-
vorni. A kaj naj storimo, tisoče
kilometrov od narodnega sredi-
šča? Včasih bi radi sami sebe
prepričali, da nas razdalja odve-
zuje narodnih dolžnosti, a se va-
ramo. Za vrednote ni mejá!

Sveto pismo nas opozarja, da je
pot do svobode le ena. „Resnica
vas bo osvobodila,“ pravi Gospod
nam in vsakemu članu človeškega
rodu posebej. In za resnico, ko-
likor in kot jo poznamo, smo od-
govorni vsi! To drži za versko,
pa tudi za zgodovinsko resnico.

Moti se, kdor hoče pozabiti, kar
je bilo. Narod, ki pozabi na svo-
je junake, jih ni vreden! Spomin
na žrtve in na dejanja tisočev
slovenskih junakov in mučencev
je odvisen od nas.

Odpustiti — da. To krščansko
dolžnost so opravili naši mučen-
ci pred smrtjo in lahko bi rekli,
da jim je v tem sledila vsa zdom-
ska skupnost. Ni maščevalnosti
med nami. Zavedamo se tudi, da
moramo biti kritični do sebe, se
kesati svojih napak pa ne biti
slepi za kreposti drugih, kjerkoli

naletimo nanje.

A pozabiti? Ne, to ne bi bilo
pošteno. Naša pozaba bi pomeni-
la novo krivico preteklim pa tudi
prihodnjim rodovom. Ene bi pri-
krajšali za pravico, ki jo imajo
do dobrega imena, druge pa za
možnost spoznanja resnice. Če
smo ostali pri življenju, je tudi
zato, da bo nekoč naš narod mo-
gel presojati svojo preteklost v
vsej resničnosti in celoti. Iz te
zavesti sprejemamo svojo odgo-
vornost in poslanstvo zdomstva.

Smo nosilci dela slovenske zgo-
dovine, in sicer tistega dela, ki je
v domovini uradno prepovedan.
Dokler v Sloveniji zgodovinska
resnica nima zagotovila v politič-
ni svobodi, smo mi v zdomstvu
odgovorni za tisti njen bistveni
del, ki ga poznamo.

Nismo odgovorni le zase, niti
za neko abstraktno zgodovino,
temveč za osebno čast mož in že-
ná, deklet in fantov, vaških stra-
žarjev, legionarjev, četnikov in do-
mobrancev, ki so dali kri iz lju-
bezni do naroda, pa nimajo po
odloku vladajočega sistema pra-
vice niti do dobrega imena niti do
groba.

Iz krvi teh žrtev, rastemo mi, ki smo preživel; rastejo naši otroci, na neslovenski zemlji, raste tudi v domovini novo upanje slovenstva.

Zakaj bi nekateri — celo v svobodi — tako radi pozabili na mučence, ki jih je rodilo med nami trpljenje revolucije? Ali ne mor-da, ker nam misel nanje budi vest? Spominja nas, da ni mogoče biti zvest ne narodnim ne krščanskim vrednotam, če nismo sami neprestano pripravljeni na žrtve!

V naši zvestobi ni sovraštva, vedno pa je prisotna zavest, da smo za resnico in pravico soodgovorni.

Motijo se tisti, ki nam očitajo, da smo zagledani v preteklost. Zavedamo pa se, da je pravica edini zanesljiv temelj zdravi prihodnosti.

Preveč ljubimo svoj narod, da bi mogli molčati! Ne moremo pristati na to, da bi ob naši brezbriznosti slovenstvo hiralo, pod težo zastaranih laži!

Čas potrjuje, da smo v dobi revolucije pravilno presojali komunizem. V naših osnovnih odločitvah: v samoobrambi pred partijskim nasiljem, v odporu proti kolektivističnemu sistemu in v odklonitvi idejne zmote smo storili, kar je bilo prav. Lahko smo kdaj pogrešili v taktiki, a v bistvu se nismo zmotili.

Kakor takrat iščemo tudi danes za svoj narod le prostost. Hočemo, da bi Slovenci mogli stopiti v

tretje tisočletje brez neporavnanih računov, brez laži in samoprevar, brez bajk o množicah izdajalcev, brez zamolčanih grobov.

Le taki, očiščeni, bomo mogli vsi Slovenci ponosno in samozavestno obrniti pogled naprej pa združiti vse sile, da nadoknadimo zamujeno polovico stoletja.

Dokler pa slovensko domovino še vlada totalitarizem, smo navezani predvsem sami nase. Držimo skupaj, ohranjajmo in izboljšujemo vse, kar smo si ustvarili v teku let, pa vključujemo v delo mladi rod, da bomo še naprej žarišče svobodnega slovenstva.

Ne pričakujemo in ne sprejemajmo pomoči od ustanov, ki imajo svoj sedež v nesvobodni domovini, kajti še vedno so orodje partije in njenega policijskega aparata. Kot vsa desetletja, odkar živimo v svetu, naj bo naše slovenstvo še naprej ponosen sad skupnosti, ki raste v svobodi iz vzajemnosti in ljubezni.

Vedno bolj žive pa naj postajajo naše vezi z vsemi zavednimi in res svobodoljubnimi rojaki, bodisi s tistimi, ki žive v svetu, bodisi s pogumnimi brati in sestrami na slovenski zemlji. V marsičem smo lahko različnih mnenj in pogledov, a družijo nas prepričanje, da je svoboda neodtujljiv božji dar, družijo nas zavest o svetosti življenja in človekovega dostojanstva, predvsem pa nas povezuje to, da smo Slovenci. Dovolj imamo za krepak temelj naši vzajemnosti.

Vzajemnost pomeni medsebojno odgovornost in skrb tudi na gospodarskem in na kulturnem področju. Če je brez gospodarske solidarnosti ohranjanje slovenske težko, tako na svoji zemlji kakor v zdomstvu, pa je to brez kulturne povezanosti, brez slovenskega kulturnega zaklada nemogoče. Ključ do skupnega duhovnega premoženja, ki so nam ga prigarali, priborili in prihranili rodovi prednikov, pa je naš materin jezik.

Ohranjajmo in gojimo slovenščino s spoštovanjem in z ljubeznijo! Oblikovala je mišljenje in čutenje naših prednikov. Obogateno jo lahko posredujemo ali pa jo brezbrizno zavržemo, da odmere ne le nam, temveč tudi rodovom, ki nam bodo sledili.

Opustitev materinščine je sicer osebna odločitev, a kot toliko osebnih odločitev ni usodna le za posameznika, marveč prizade ne celoto, to je sedanje in bodoče narodovo občestvo.

S slovenščino naš narek stoji in pade. S kakšno pravico naj govorimo o slovenski prihodnosti, če nam ne greje srca slovenska beseda?

Kot člani kulturno, politično in gospodarsko razvitega naroda, ki ima že več kot tisoč let svoje središče v srcu Evrope, se zavedamo, da imamo pravico in dolžnost soodločanja o naši skupni prihodnosti.

Preteklost nam te pravice ni omogočila. Samoodločba je bila slo-

venski sen, a nikdar omogočena stvarnost. Prav zato ostaja zahteva po samoodločbi osnova vsakega narodnega programa, dokler se ne bo spremenila v slovensko resničnost!

...številčnost ni odločilni činitelj v zgodovini narodov. Res pa je, da nam maloštevilnost nalaga še v posebni meri dolžnost rasti, ki se izraža v visoki kulturi, v brezpogojni kakovosti ter v globoki moralni držbi. V boju za ohranitev svoje samobitnosti ne moremo posnemati velesil, temveč razvijamo lastnosti, ki pomenijo sicer naporno, a uspešno obrambo pred nasiljem.

Danes je jasno že večini rojakov, kar že desetletja opozarja naša politična diaspora, med drugim tudi v izjavah Slovenskega narodnega odbora, in sicer, da ne osebna ne verska ne kulturna svoboda niso zajamčene tam, kjer ne vlada politična svoboda. Te vrste svoboda pa je tudi edina legitimacija, s katero se moremo Slovenci enakovredno predstaviti v družbi razvitih evropskih narodov.

Zato znova in znova poudarjamo skupaj z vsemi slovenskimi demokrati, naj temelji naša narodna prihodnost na spoštovanju človeka in njegove svobode!

Hočemo, da se vrne v naš narod prostost govora in verovanja, učenja in snovanja, dela in združevanja, da bomo vsi Slovenci, kjerkoli živimo, po lastni volji

lahko povezani v enotno in pestro narodno občestvo.

Hočemo, naj bo slovenska družba družba samostojnih ljudi, v kateri bo vsakemu dana možnost, da postane ne samo upravnik, marveč gospodar.

Hočemo, da o odnosih z drugi-

mi narodi odločamo sami, na podlagi popolne enakopravnosti.

Hočemo, naj slovenska vojska pod slovenskim vojaškim in političnim vodstvom brani našo ustavo, meje in koristi.

A vse to naj se zgodi po svobodni odločitvi vseh Slovencev!

Naša slovenščina

Iz govora arh. Jureta Vombregarja na obletnici Slomškovega doma v
Ramos Mejiji 18. septembra 1988.

Naj koj v začetku povem, da sem prepričan, da se s slovenskim jezikom prične in konča naše slovenstvo. Vem, da tako misli večina starejših. So pa tudi, ki niso istega mnjenja in to skušajo tudi zagovarjati. Jaz svojega prepričanja ne bom utemeljeval, to so storili pred menoj mnogi na veliko bolj tehten način, kot bi zmoget jaz. A vendar, kaj se dá storiti, da bi zavrlj to težnjo, vedno bolj razpaseno navado, da se opuščá slovenski pogovorni jezik?

Dejstvo je, da naša mladina med seboj govori pretežno kastiljsko. Po eni strani lahko rečemo: naravno, logično, kakó naj govori slovensko, če nima dovolj bogatega besednega zaklada, kakó naj izraža svoja čustva in svoje probleme, če ostaja pri besedišču komaj kaj več kot 10 letnega otroka?

Ostati le pri ugotovitvi tega dejstva in se pohujševati, nič ne pomaga. To je licemersko sprenevedanje, ponavadi združeno z napotki o tem, kaj naj bi drugi storili. Vprašajmo se rajši, kaj smo storili starejši, posebno starši, da bi naši otroci obogatili svoj slovenski besedni zaklad, kakšne razumske in razpoloženjske nagibe smo uporabili.

Začne se v družini. Priznajmo, do pubertete še gre. Kuhinjsko slovenščino smo starši v veliki večini nudili otrokom. Poslali smo jih v slovenske šole. Moralno se čutimo obvezane, da storimo vsaj to, že zaradi naših staršev in starih staršev. A tu se nekako neha zavest moralne zaveze.

Ugotoviti in priznati moramo pa tudi naslednje: naši mladi zakonci s svojimi malimi govoreé slovensko. To je naravnost gan-

ljivo. To so mladi starši druge ali že tretje generacije, ki obvladajo tudi samó besednjak mladoletnikov in tega posredujejo svojim malim. To naredijo, kolikor zmorejo, oziroma to, kar znajo, dajo. Ali se lahko pričakuje od njih kaj več?

Če bi rekel po špansko: "No se pueden pedir peras al olmo" (ne pričakujemo, da na brestu zrastejo hruške), ne bi uporabil umestne prispodobе. Gre namreč za drevo, ki rodi kilave sadove, ker ni bilo pravočasno cepljeno ali dovolj pognojeno.

Kaj moremo storiti starši in naša mladina? V prvi vrsti premalo beremo slovenske knjige.

Pravzaprav sploh ne beremo več, odkar imamo televizijo. To ni samo naš, to je svetovni problem. Brez branja ne gre. Zahteva umskega napora, a ta je vsem dosegljiv. Sploh vse, kar je kaj vredno, zahteva napora. „Brez muje se še čevelj ne obuje“, pravi slovenski pregovor.

Drug način, ki ni vsem dosegljiv, pa je, da pošljemo naše otroke za mesec ali dva v Slovenijo. Vrnili se bodo cepljeni s slovenstvom za vse življenje. Videli bodo, da Slovenija ni neka abstrakcija, da Slovenci nismo neki neizobraženi nomadi, ampak visoko kulturni narod, Slovenija prelepa dežela, slovenščina pa jezik, v katerem se da povedati vse, kar človeku leži na srcu.

Torej, ne zgražajmo se nad mladino v medsebojnih pogovorih, ampak pomagajmo jim na naraven, neprisiljen, starosti primeren način. Ne obtožujmo jih, da ne bomo izzvali odpora ali celo mržnje.

Nudimo jim kvalitetne, lepo opremljene slovenske knjige, plošče, kasete, filme na videokasetah z aktualno, zanje zanimivo tematiko. Vsega tega je v naši osrednji knjižnici na pretek. Tako bodo mogli izpopolniti svoj besedni zaklad. Pomagajmo in navdušujmo jih, da bodo z veseljem sodelovali pri kulturnih prireditvah krajevnih domov. Dam kot zgled nedavno Balantičevo proslavo v Našem domu v San

Justo, kjer je z recitacijami in petjem sodelovalo okoli 80 mladih. A glejte, poslušalcev je bilo komaj kaj več kot nastopajočih! Navajajmo jih od otroških let, da bodo obiskovali tudi malo bolj zahtevna predavanja in prireditve kulturnega, političnega in stanovskega značaja. Dajajmo pri tem mi sami prvi zgled!

Govoriti slovensko je za nas vse naporno, tudi zame, posebno kadar mi je treba kaj tehtnega povedati na tehten način. Ne gre brez slovarjev, pravopisa, leksikona in posvetovanja pri kom, ki več vé kot jaz. Ker vem, koliko to mene stane, recimo, že vsak takle govor, si ne dovolim, da bi druge kritiziral, ki nitj teh možnosti nimajo kot jaz.

Še nekaj besed mladini:

Ne zahtevam, ampak prosim, rotim vas z vso zavzetostjo, ker menim, da imate srce za slovensko stvar, ne „mečjte biserov v blato“, ne prezirajte slovenske besede. Nikoli vam ne bo žal. Ne sklicujem se na koristi, ampak na čustva in na zvestobo vrednotam slovenstva, na moralno zavezo.

Mladina, posebno tista, ki študira na univerzah, in mladij zakonci bi se morali bolj potruditi. Mislim samó, koliko časa in truda posvečate učenju tujih jezikov, recimo, angleščine.

Naši starejši so veliko brali. Že pred prvo svetovno vojno smo bili Slovenci visoko kulturne na-

rod, ki je bral kot malokateri. Tukaj imamo čez 400 univerzitetno izobraženih, a upal bi si trditi, da imajo splošne kulture manj kot njihovi starši, ki so obiskovali komaj osnovno šolo.

Naravnost škandalozno je, kako slabó so obiskane naše malo bolj zahtevne kulturne prireditve, recimo SKA, predavanja naših univerzitetnih profesorjev.

In končno še ena, aktualna, zelo važna stvar je, ki bi nas danes morala prebuditi in vznemiriti. Zelo pozorno sledim dogodkom, ki se zadnje mesece odvijajo v Sloveniji, in jim osebno dajem veliko važnost in resnost. Slovenski narod na svoji zemlji je zopet ogrožen v svojem obstoju, kot je bil med drugo svetovno vojno in revolucijo, tokrat od t.im. „južnih bratov“. Njihovo nerazumevanje do slovenske posebnosti, drugačnosti, do krčevite zavzetosti za ohranitev slovenske identitete in slovenskega jezika se vedno bolj izrojeva v sovražnost in napadalnost. Balkanska krutost pa zna biti tako neusmiljena in brezobzirna kot nacistična ali boljševiška.

Zato slutim, da bo slejkoprej Slovenija v stiski potrebovala našo pomoč in da bo doprinos naš vseh Slovencev po svetu, starejših in mlajših, pomemben za usodo slovenstva.

Bistvena preizkušnja, ki bo pokazala na našo zvestobo slovenstvu in čistost namenov našega zdomstva, je šele pred nami.

Zvesti svojim koreninam

Izpoved mladine na obletnici Slomškovega doma 18. 9. 88

Naši očetje, naši dedje so kakor drevesa, katerih korenine so globoko tam v majhni in vendar tako po lepoti kakor po trpljenju veliki slovenski zemlji. Mi smo presajena drevesca... toda drevesca, ki smo pognala iz njihovih debel. Rastemo na tuji zemlji, a naše korenine... korenine naše, pa tudi korenine drevesc, ki bodo morda jutri iz nas pognale, so pač še vedno od „tam“... Iz kdaj vesele, kdaj žalostne, a vedno naše Slovenije.

Zdaj rastemo daleč od zemlje, ki je skozi stoletja pila znoj naših dedov, v časih bojov pa njihovo kri... Naša telesa so daleč od očetnjave, a naše korenine so tam! Zato tudi čakamo na dan, ko bo naši očetnjavi, po toliko letih suženjstva, spet zasijal dan... Mi vsi smo kakor pesnik, ki poje:

V meni je Samo. Izdan.
V meni je Trubar. Pregnan.
V meni je ves bataljon
vetrinjskih vojakov
čez mejo v jamo poslan.

In takó dolgo, vso noč,
skoz temine zroč
tje čez gozdič črnih brez,
čez k jezeru temnemu,
strmi moj pogled čakajoč

— kdaj sine dan.

(Zorko Simčič, Noč)

Z našimi očeti vred tudi mi čakamo, kdaj sine dan...

Nekoč, včeraj, ko so naši očetje in dedje stopali tam v Dársena Norte z ladij na ameriška tla, kako jim je pravzaprav bilo? Pri-povedujejo nam in mi vemo, da je tisto res.

Najprej smo se srečali na cesti,
ki gre iz Ljubljane proti Kranju
in se nato med polji in gozdovi
obrne
v planino —
takrat smo se zavezali za to vstajo,
pustili vse, kar je bilo v preteklosti,
mah se je razraščal po skalnih stenah
gorovja, ki nas je združilo
v skupni usodi.

Nato smo sedli, pogrnili mize

na polju, pod zvezdami
in se spet srečali.

Skupaj smo premagovali začetni strah
po cestah, ob morju, v gorah.
Srečanja so se razraščala,
spoznavali smo nov svet,
tudi sebe videli v drugi luči
v povojnih taboriščih.

O, tista srečanja
v Lienzu in Spittalu,
v Monigu, Serviglianu, Senigalliji,
kjer smo prebirali Prešerna in Balantiča,
poglobljali spoznanja o ljubezni in smrti,
se predajali hrepenenju,
govorili o usodi,
kako je biti zdoma,
skušali doumeti skrivnost prelite krvi,
prestane groze peklá.

Mar ni bilo to kljubovanje?

Še vedno se srečujemo,
bolj ali manj zreli,
v času, ki zažiga nov ogenj,
ko je skrivnost noči blizu
v mestnih okameninah,
po ameriških ravneh,
govoreč o stvareh svobode
in človeškosti.

Srečanja so nam v obstanek,
v možnost biti —
sestanki ob sobotah, nedeljah,
skupna romanja,
kjer se najdejo prijatelji in znanci,
in ne morem misliti, da bi prišel dan,
ko bi ne bilo več srečanj,
ko bi se več ne zbirali,
ne kljubovali,
takrat bi ne bilo več besed
med nami,
ne bilo bi več biti.

(France Papež, Srečanja)

Srečujemo se kakor drugi ljudje in vendar vse drugače kakor drugi. Tudi Angleži, Francozi, Nemci se srečujejo med seboj v tej deželi, a z nami je drugače. Mi se srečujemo kot znanci, ne, mi se srečujemo kot sorodniki, kot ljudje iz iste družine. Mi vsi smo namreč skozi stoletja živeli v neki bolj majhni „hiši“, toda tako smo živeli ob istem ognjišču sredi hiše in zato se med seboj bolj poznamo. Ko so naši očetje in

dedje prišli preko morja in tudi nas, takrat še nerojene, že nosili s seboj v svoji krvi, so tudi tu, začeli graditi nove hiše... Najprej skromno hišo za naša otroška leta, potem pa tudi široke strehe naših velikih krajevnih domov. Zdaj so gradili, res da na tej strani oceana, pa vendar enaka slovenska ognjišča, ognjišča, ob katerih se vsak zdrav človek rad zbira...

Iz kamna ognja in lesa so gradili
hišo gledajoč proti soncu
trezni delavci v prehodnem svetu
merili so v spoznanju in prepričanju
žrtvovali čas in zemljo
ugotavljali trdnost zidov in strehe
a vedno začenjali z besedo
merili v nadizkustvenem spoznanju z namenom
da bi imeli za svoja premišljanja dom
hrbtišče za svoje ustvarjalne pobude
kajti ko so zidali so imeli v mislih
besede podobe križa in znamenja
igre in speve za stare in nove ideje.

Ko je bila hiša postavljena,
so se ob večerih zbirali utrujeni
in sedali okrog mize
v ugodju in varnosti globljega duha
živega v tujih zemljah in razpetega
v srčnem in miselnem sporočilu slovenstva,
razvijali so z ognjeno strastjo spoznanja —
in podobe o stvareh o nebu in času
in v hiši je bila ljubezen in prizadetost
proti odtujenju in smrti
globoka usmerjenost naprej in nazaj
v besedo lepote in misli
zato se zbirali v svojem domu.

In ko je nato nekaj delavcev odšlo

z nasmehom na ustih in rožo na prsih
in so si drugi ustvarili nove domove
je ostala hiša polna imen in pričevanj
bila je iz najtršega kamna
in vklesane besede so bile neizbrisne
domačnost je ostala po koteh
v strehi so se zbirali ptiči
v hiši je bilo dovolj bogastva
po stenah živi sledovi duha
neodstranljiva znamenja ustvarjalnosti
na podstrešju knjige in zlato
zanje ki so ostali in zanje ki pridejo.

(France Papež, Hiša)

„V hiši je bilo dovolj bogastva“... v „hiši“ naše skupnosti je tudi še zdaj dovolj bogastva „za nas, ki smo ostali, in zanje, ki še pridejo...“ Ta naša skupna hiša pa ni samo cementen pod s štirimi morda še tako okrašenimi, a vendar praznimi stenami, te naše hiše so hiše polne slovenskega duha, tistega duha, ki se je tisoč-dvesto let preleva iz roda v rod v naši besedi, v slovenski besedi. Ta beseda, ta naš „materin jezik, najdražja dota“, kakor pravi Slomšek, ko potem nadaljuje: „to je talent, ki nam ga je Gospod nebes in zemlje izročil, da bi z njim storili veliko dobrega“... Slovenska beseda živi. Zakaj? Ker je večna ta čudodelna ptička...

Čudežno ptičko imamo,
v srcu nam strune razpreda,
poje, smehlja se in joče
— naša beseda.

Mehka je, uspavajoča
kakor dih vetra v vetrovih,
silna kot duša, ki vriska
v velikonočnih zvonovih.

Stopi na morsko obalo,
kadar valovi bučijo
in jim ukaži, naj pesem
svojo na dno potopijo.

Stopi na goro, ukaži
soncu, naj neha sijati;
materij svoji sporoči:
„Nehaj ljubiti me, mati!“

Sonce bo dalje sijalo,
morje bo dalje bučalo,
mati, vsa tiha in blede,
te bo ljubila do konca —
večna je naša beseda.

(Mirko Kunčič, Čudežna ptička)

Ne uničujmo sami slovenske besede
Govorimo jo! Vedno. Povsod.
Saj je nositeljica življenja.

Mi smo zvesti našim koreninam,
a smo zvesti tudi zemlji naših dedov.
Toda... in zemlja? Mnogi teh, ki jo danes vladajo,
nas nočejo poznati, nam ne govorijo.
Tudi zato, ker smo jim mi, prav mi mladi, očitajoča vest.
Molčijo. Toda slovenska zemlja, ta

naša tisočkrat z znojem pregnetena domača gruda, ki je v stoletjih videla toliko gorja, ko so jo teptali nekoč Rimljani, Huni, ki so jo kasneje uničevali Benečani in Habsburžani, ta nam vedno, noč in dan, na tihem, a jasno govori:

Jaz sem kohorte rimske tu že zrla,
od divjih Hunov sem bila teptana.
krdela Obrov, Gotov, Markomana
in Longobardov so čez mene drla.

Uničevala me je, ni me strla,
sekira la'komnega Benečana,
ne bič, ne meč in križi Habsburžana:
vsem, vsem samo grobove sem odprla.

Vsi so bili za mene samo hrana,
da sem dojila vas, ki razorana
sem pila morje vaših solz in znoja,

da vam bom dom in da vam bom ognjišče
in da prostrana bodo polja moja
sovragom vašim vsem pokopališče.

(Alojz Gradnik, Naša zemlja)

„Še vam bom dom, in še vam bomo!
bom ognjišče,“ in tudi danes, tu-
di odslej „prostrana bodo polja
njena sovragom našim vsem sa-
mo — pokopališče...“ Ne poza-

Pesnik, ki nam je prej govo-
ril o srečanjih, končava svojo mi-
sel:

Srečanja so nam v obstanek,
v močnost biti —
sestanki ob sobotah, nedeljah,
skupna romanja,
kjer se najdejo prijatelji in znanci
in ne morem misliti, da bi prišel dan,
ko bi ne bilo več srečanj,
ko bi se več ne zbirali,
ne kljubovali,
takrat bi ne bilo več besed
med nami,
ne bilo bi več biti.

Naša srečanja bodo še naprej, besede, zato bo vedno naša bit,
mi se bomo še dolgo zbirali in zato bomo — živeli.
kljubovali. Med nami bodo vedno

Slovenske šolske sestre v Argentini

Sedanje stanje naše kongregacije v Južni Ameriki

S svojim prvotnim poslanstvom v Južni Ameriki se je kongregacija Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja odprla misijonom in se s tem še tesneje povezala z vesoljno Cerkvijo. Želja m. Angeline Križanič se je izpolnila: njene sestre že delujejo v misijonih.

Ko je l. 1935 postala za njo vrhovna predstojnica m. Terezija Hanželič, se je zavzela tudi za ostali apostolat sester v Argentini, posebno še za njih delovanje med slovenskimi izseljenci. Da bi jim olajšala njih težko materialno stanje in s tem izboljšala njih delovanje, se je obrnila na ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje v Belgradu, kjer so ji nasvetovali, naj čim prej obišče Južno Ameriko, da bo potem mogla preurediti delokrog tamkajšnjih sester in napraviti načrt za njih širše socialno delo med izseljenci.

Ob svojem obisku Argentine l. 1937 je m. Terezija morala ugotoviti, da je bilo stanje sester v San Lorenzu, Rosariu in ponekod drugod še težje, kakor je mislila. Ko je videla, kako sestre obolevajo, je začela že resno misliti na to, da odpokliče več mladih sester, „ki tukaj trošijo svoje mlade moči. V Jugoslaviji ne manjka za njih primerne dela“. Ni jih

odpoklicala. Kot božji odgovor na njeno malodušje se je takoj naslednjega leta kongregaciji odprlo novo obširno področje apostolata: sosednji Paragvaj. Mati Terezija sama je v začetku leta 1938 ustanovila v Asuncionu redovno skupnost v bolnišnici Rdečega križa.

Sicer so v Paragvaju naše sestre delale že od l. 1937 v obeh misijonih med plemenom Čulupí. Toda zdaj so mogle razširiti svoje delovanje še na druga področja. Tako se je kongregacija zakoreninila v novem kontinentu. Medtem ko je pozneje v domovini vojna uničevala naše cvetoče redovne postojanke, so v Južni Ameriki sestre mirno nadaljevale svoje misijonsko, vzgojno in karitativno poslanstvo in ustanavljale številne nove redovne skupnosti.

Štiri leta po svojem prihodu v Argentino, ko so imele šele štiri podružnice, so sestre dobile že lastno redovno provinco z imenom Provinca sv. Jožefa in začele svojo samostojno rast. Saj so že vse od začetka mislile na tukajšnji redovni naraščaj. Zdaj so mogle odpreti svoj lastni noviciat. Leta 1936 sta že vstopili dve dekleti in od takrat pa vse do danes imamo leto za letom nekaj redovnih poklicev. Samo v letih splošne „krize“ smo bile tri leta brez njih. Vstopajo v kongre-

gacijo predvsem paragvajska in argentinska dekleta. Imamo tudi že nekaj urugvajskih sester. Leta 1951 so vstopila v noviciat tri slovenska dekleta, ki so prišle iz Evrope že kot naraščajnice. Pozneje sta postali naši sestre tudi dve dekleti iz Slovenske vasi.

Ko je število sester in postojank tudi v Paragvaju hitro rastlo, se je zanje l. 1974 ustanovila lastna provinca, Provinca Marijinega vnebovzetja s sedežem v Asuncionu. Ločilo se je od matične province 10 postojank s 64 sestrami. Slovenske sestre smo skraj vse ostale v argentinski provinci, pod katero spada tudi Urugvaj. Med nami so ostale tudi mnoge paragvajske sestre.

S čim se šolske sestre v Južni Ameriki danes ukvarjamo?

Zveste svoji osnovni redovni karizmi se posvečamo zlasti vzgoji in pouku otrok in srednješolske mladine v lastnih zavodih ali v župnijskih šolah, posebno v Paragvaju, kjer sestre uspešno delujejo v šolah očetov redemptoristov, in se posvečajo hkrati tudi župnijskemu pastoralnemu delu; enako tudi na župnijah v notranjosti dežele. Število naših gojenk in ponekod tudi gojencev gre v tisoče. V Asuncionu in Montevideu imamo po en lasten srednješolski zavod. V Argentini kar štiri. Povsod se sestre poleg kateheze v zavodu po možnosti udeležujejo tudi dela z raznimi mladinskimi gibanji in drugim izvenšolskim apostolatom v svoji škofiji.

Blizu našega osrednjega velikega zavoda „Santa Rosa de Viterbo“ v San Lorenzu je redovna skupnost tega zavoda razširila svoj apostolat na bližnje delavsko naselje Puerto San Martín, kjer je l. 1960 najprej odprla tečaj za šivanje in ročna dela in pozneje s pomočjo očetov frančiškanov pozidala velik zavod za mešano ljudsko šolo, ki danes šteje okoli 500 učencev. Za omenjeno delavsko okolje je zavod zelo velikega pomena. Priznavajo to celo civilne oblasti.

Med prvo svetovno vojno je kongregacija po sili razmer razširila področje svojega apostolata tudi na zdravstveno polje, kjer sestre v Argentini in Paragvaju uspešno delujejo. Saj jim nega bolnikov nudi dosti priložnosti za evangelizacijo ubogih, zlasti v Paragvaju.

V Formozi deluje ob našem zavodu že čez 20 let „Gostišče Deteta Jezusa“, kjer zapuščeni otroci s ceste dobivajo brezplačno kosilo, pomoč pri učenju ter moralno in versko vzgojo. Eden izmed teh prvih gojencev s. Julije bo čez dve leti duhovnik, če Bog da. Je že subdiakon. — Občasno naše sestre obiskujejo tudi uboga nova predmestja in tako služijo krajevni Cerkvi pri evangelizaciji ubogih.

V provinci Corrientes sestre vodijo malo bolnišnico in zavetišče za ostarele. Tudi tam sodelujejo pri župnijski katehezi.

Med obema našima južnoameriškima provincama gojimo sestre

tesne sestrinske odnose. V osrednjem vodstvu kongregacije nas zastopa ista odposlanka, zdaj S. M. Natalija Alvarenga, ki je letos, meseca februarja, odšla iz Formoze v Rim na svoje novo službeno mesto. Tam bo kot vrhovna vikarica v odsotnosti vr-

hovne predstojnice celó vodila vso kongregacijo. In če pomislimo, da je ta paragvajska sestra ena izmed bivših učenk našega formoškega zavoda! Res, hvala Bogu, ki blagoslavlja naše skromno vzgojno delo!

S. Valtruda Levec

Koroški Slovenci — zamolčani v Krki ob papeževem obisku

„Družina“ (št. 36, 18. septembra) je objavila pismo nadškofa šuštarja celovškemu škofu Kapellariju, v katerem nadškof omenja nekatere pomanjkljivosti, ki so spremljale srečanje treh dežel ob papežu pri sv. Emi v Krki. Med drugim piše nadškof: „Priznati Ti moram, da je bilo to sicer lepo doživetje srečanja s papežem Janezom Pavlom II. in s tako številnimi romarji iz Slovenije, Avstrije in Italije vendar pomešano z nekaterimi bolečimi razočaranji najbrž pri vseh slovenskih udeležencih in tudi pri meni osebno... 1. Srečanje treh dežel, ki smo mu zadnja leta želeli dati svoj poseben pomen v preseganju različnih meja zgodovinskega nasprotovanja in medsebojnega nerazumevanja, je ostalo nekako ob robu in nikakor ni doživelo tistega osrednjega poudarka, kakor ga je imelo v pripravi vsaj na Slovenskem... Drugi razlog je, da so bili Slovenci na Koroškem v papeževem nagovoru zamolčani in prezrti, kakor da bi jih sploh ne bilo...“

V odgovoru nadškofu šuštarju

škof dr. Kapellari (Družina, št. 38, 2. okt.) na dolgo pojasnjuje s prizadetim tonom različne okoliščnosti v zvezi s papeževim obiskom, se sklicuje na naklonjenost, ki jo je izrazil ob nekaterih priložnostih do slovenskih vernikov v škofiji, zadovoljivega pojasnila pa seveda ne daje. Zato uredništvo pripiše med drugim: „Dejstvo, da se je škof Kapellari večkrat potegnil za pravice koroških Slovencev, prav nič ne spremeni nekega drugega dejstva: ob slovesni priložnosti papeževega obiska in srečanju treh dežel koroški Slovenci niso bili omenjeni. Pa bi zadostoval en sam stavek v škofovem pozdravu in papeževem govoru. To gotovo ne bi podaljšalo papeževega bivanja v Krki... V Krki sta bila nadškofa Battisti (Videm) in šuštar ob škofu Kapellariju sonosilca ideje in projekta romanja treh dežel in bi morala dobiti priložnost vsaj z enim stavkom pozdraviti papeža v imenu svojih romarjev. Žal nam je, da Krka 25. junija letos ni pospešila rasti izredno lepe in v prihodnost Evrope usmerjene pobude za srečanja verujočih iz treh sosednjih dežel, ki smo se jih doslej s tolikšnim veseljem udeleževali...“

Premakljivi svečnik 1

Lojze Kozar

36

Vijugaste poti je bilo konec in Željko je zavil med visoka zidova v senčnat drevored, ga prevozil in ustavil na širokem dvorišču pod divjim kostanjem. Nekaj časa je še sedel v avtu in držal krmilo v roki, kakor da se še ni do kraja odločil, ali bo izstopil ali pa avto obrnil in se odpeljal. Motor je tekel skoraj neslišno, Željko pa je držal ključ v stikalu in gledal visoka vrata velike stavbe. Vrata so bila brez kljuke, samo z veliko odprtino za ključ.

„Samo s ključem lahko prideš noter. Samo s ključem. S kakšnim ključem? — S ključem kesanja ki pomeni spreobrnjenje?“ se je spraševal in si odgovarjal Željko.

„Se resnično kesam ali pa sem samo naveličan vsega? Se zares dovolj poznam, da si lahko na to čisto odkrito in po resnici odgovorim?

Zdaj še ne. Morda bom tu dobil spoznanje, kako je pravzaprav z menoj. Je imelo to kakšen smisel, da sem prišel o tem premišljevati pred ta zaprta vrata? Dva dni ni

sem že nič jedel, dve noči nisem spal. Srce mi je prazno kakor pometeno gumno, pa ne vem, ali zaradi zavoženega življenja ali pa zato, ker me je ženska zapustila. Kje bom našel odgovor? — Morda tukaj. Obrni ključ!“

Željko je naglo izvlekel ključ, skočil z avta, vrata divje zdrlesknil in se s stisnjenimi zobmi odpravil k zvoncu ob vratih. Potegnil je, kakor da hoče naenkrat priklicati vse menihe iz njihovih celic.

„Danes ni obiskov,“ mu je skozi lino rekel vratar.

„Nisem prišel na obisk. Govoriti moram s priorjem.“

„Priorja ni doma.“

„Pa s prokuratorjem.“

„Ga bom poklical.“

Vrata so bila še dalje zaprta in Željko je bil pred njim kakor kakšen vitez žalostnega lica, ki napada namišljeno srečo, pa mu močno zidovje brani do nje.

Nekje v višini, kakor v nerešni oddaljenosti je trikrat zapel zvon, nato je zopet bila vse naokrog mrtva tišina, ki jo je paral samo droben curek iz pipe na skrajnem koncu dvorišča. Željko

je čakal in zbiral besede, kaj naj prokuratorju reče, čemu je prišel. Premleval jih je, jih spreminjal, sproti pozabljal in se jezil na vratarja, nase in na prokuratorja, da mora čakati kakor berač pred pragom. Minute so tekle, hotel je pozvoniti drugič, a se je premislil; naglo se je obrnil in z odločnimi koraki odšel proti avtu.

„Dober dan, prijatelj! Ste morali čakati? Veste, pri nas smo včasih na drugem koncu in je treba nekaj časa, preden prehodimo precej dolgo pot.“

Željko se je ustavil, kakor da ga je prokuratorjev glas prikoval k tlom, vendar se ni takoj obrnil. Zdelo se je, kakor da premišljuje in tehta še zadnjo možnost, da pobegne s tega kraja. Toda ostal je. Počasi se je obrnil in se približal človeku v beli obleki širokih rokavov. Gledal je vanj, kakor da hoče takoj od začetka odkriti v njem prijatelja ali nasprotnika.

„Ste vi prokurator? Gospod prokurator?“

„Da, samo prokurator. Želite govoriti z menoj?“

„Predvsem bi rad nekaj dni ostal pri vas. Lahko?“

„Tudi o tem se morava pogovoriti. Se pravi, da se vam ne mudi tako hudo, zato dovolite, da najprej opravim neki nujen opravék. Pridem čez deset minut, vi se pa med tem časom malo razglejte naokrog.“

Prokurator je odšel. Željko še nikoli ni bil tukaj. Gledal je lepo

urejene steze med okrasnim grmovjem velikega notranjega dvorišča. Približal se je velikemu bazenu, sredi katerega je brizgala kvišku voda v drobnem vodnem curku in razpršena padala nazaj v bazen.

„Kakor jaz. Prav kakor jaz. Currek se zaleti, polagoma zgubi zalet in omahne nazaj, navzdol. Vedno omahne, vedno omahne.“

Opazoval je neko napravo poleg bazena, o kateri ni vedel, kaj naj bi bila. Ko je videl napisana imena raznih mest in črte, ki so jih povezovala, je uganil, da mora biti zelo zapleteno sestavljena sončna ura, saj je bilo na posebnem okvirju pritrjeno majhno zrcalce, pravzaprav zbiralna leča, premakljiva, da si lahko z žarkom poiskal katero koli mesto.

Včasih je po hodniku šel kakšen menih v beli halji, sicer pa je bil povsod popoln mir, le ura je bila zelo pogosto, da Željko ni vedel, koliko bije. Zdelo se mu je izredno dolgo, prokuratorja pa še vedno ni bilo nazaj. Ko je končno prišel, je Željka peljal v neko sobo. Sedla sta na nekoliko razmajana stola in pater je rekel:

„Zdaj mi pa povejte, kaj vas je pripeljalo k nam.“

„Kaj me je pripeljalo? To je težko reči. V nekaj stavkih celo nemogoče. To je dolga življenjska zgodba.“

„Rekli ste, da hočete ostati nekaj dni pri nas. S kakšnim namenom? Da opravite duhovne vaje?“

„Za duhovne vaje je še prezgo-

daj. Jih še ne bi zmožel. Ostal bi rad nekaj dni pri vas, da bi našel mir.“

„Če ga ne najdete v sebi, vam ga tudi naši zidovi ne bodo mogli dati.“

„Vem. Iskati ga moram v sebi. Okolje naj bi mi pomagalo.“

„Ste duhovnik?“

„Me poznate?“

„Ne poznam vas. Imate pa to vtisnjeno v obraz.“

„Ni mogoče! Bil sem duhovnik. Zdaj nisem več.“

„Morda niste v službi. Duhovniški pečat vam je pa ostal. V srcu in na obrazu.“

„Tem bolj žalostno.“

„Ne žalostno. V tem je posebna milost. Kakor v kristjanu, ki zapravi krstno milost, kristjan pa še ostane. Povratak je veliko lažji kakor pot na novo.“

„Ne vem, če zame povratak je.“

„Morda boste to spoznali tukaj. To vam zelo želim. Ostanite pri nas, dokler se vam zljubi. Prišli ste od daleč in ste potrebni okrepčila. Najprej telesnega, da bo tudi duh močnejši. Pokažem vam sobo, kjer boste stanovali. Naročil bom, naj vam postrežejo.“

Prokurator je odšel in Željko je ostal sam. Opazoval je podobe po stenah, stare, na porjavelem papirju, podobe svetnikov in raznih članov kartuzijskega reda. Vsi so bili nekako vzhičeni, povzdignjeni, da se Željкове oči niso mogle dolgo muditi na njih.

Ob steni je bila postelja, lese-na, preprosta, s preprosto žimni-

co in prav tako preprosto, že nekoliko preperelo prevleko ali odejo. Skoraj sredi sobe je bila nizka peč z dolgo, upognjeno dimno cevjo, ki je segala do stropa in je pozimi prostor gotovo bolj grela kakor peč sama.

V sobi je bila še majhna miza, dva preprosta stola, to pa je bilo tudi vse.

Ne, ni bilo vse. Bil je ob steni še preprost lesen klečalnik in nad njim navaden črn križ z razpetim Jezusom. Na klečalniku je bila precej debela knjiga in Željko je takoj videl, da je Sveto pismo stare zaveze. Segel je po njej in kar na slepo odprl. Oči so mu obvisle na vrsticah preroka Izaija:

Ali pozabi žena na svojega dojenčka,

da bi se ne usmilila sina svojega telesa?

In ko bi ga tudi ona pozabila: jaz te ne pozabim!

Glej, na obe dlani sem te napisal...

Željku se je pogled ustavil na križu. Dolgo je gledal vitko telo, zvito v bolečinah, gledal je rane na rokah, kako so iz njih polzele že obledеле in zabrisane kaplje krvi.

„Na obe dlani si me zapisal, na obe dlani. Na svoji dve prebode ni, krvavi dlani! Kristus, na svoji dve krvavi, ljubeči dlani si me zapisal!“

Zdrknil je na klečalnik, položil glavo na svoje roke, ki so se same sklenile, in se ves zgrbil v trdem, krčevitem moškem joku.

(Konec)

II. KATOLIŠKI SHOD SLOVENCEV V ARGENTINI 1987

Na ovitku te lepe 103 strani obsežne knjige piše, da je publikacijo izdal Katoliški svet Slovencev v Argentini, tiskala pa se je v tiskarni Baragovega misijonišča v Slovenski vasi v Argentini. Katoliški svet je bil postavljen na katoliškem shodu, kakor razberemo na strani 1, in ima namen pobujati, da se trajno obnavljajo vprašanja, ki jih sprožil katoliški shod.

Knjiga je v glavnem poročilo o poteku shoda, ki se je vršil v Buenos Airesu na praznik Kristusa Kralja 22. novembra 1987. V prvem delu je spremna beseda delegata za slovensko dušno pastirstvo v Argentini prelata dr. Alojzija Starca in beseda sklicatelja shoda pokojnega msgr. Antona Oreharja, dolgoletnega vodje slovenskega dušnega pastirstva v Argentini. Za tem pa pristopi knjiga k samemu poročilu o poteku shoda. V tem prvem delu so tudi objavljene sklepne izjave vseh odsekov, ki so bile podane in sprejete na shodu. Izjave so gotovo berilo, ki bo služilo vsem našim javnim delavcem, odbornikom, učiteljem in profesorjem, pa vsem rojakom v prihodnjih letih, da se seznanjajo s problematiko naše skupnosti in skušajo še naprej množiti napor današnje generacije slovenskih katoličanov za živo rast njihove skupnosti in slovenskega naroda v Argentini.

V drugem delu knjige pa je objavljeno pripravljeno gradivo, na

katerem so osnovane sklepne izjave. So to članki in predavanja, ki so jih različni javni delavci imeli v teku triletnih priprav za katoliški shod. To gradivo bo živa slika, s kakšnimi vprašanji se je naš slovenski človek soočal v tej dobi v Argentini. Gradivo je nekako pojasnilo, kako so se odseki bavili s temi vprašanji, obenem pa pripomoček za razumevanje shoda. Prav gotovo je modro, da vsi naši javni delavci s preudarkom preberejo to gradivo, saj jim bo vzbudilo mnogo vprašanj in dalo mnogo rešitev za njihovo delo v skupnosti.

Pridružujemo se tudi mislim izdajateljev te knjige, ko podajajo razloge za objavo knjige na predzadnji strani, „da bi se namreč to izdanje razširilo med nami v Argentini, pa tudi v drugih deželah sveta, kjer se rojaki spoprijemajo s podobnimi vprašanji.“

Knjigo se dobi v Slovenski hiši, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, cena izvodu je A 20 ali 2 USA dolarja.

Milan Magister

ALOJZ ZUPANC: ZGODOVINA AJDOVCA

O Suhi krajini ali preprosto Krajini se je tako malo pisalo, da niti ne vemo, kje leži ta kos naše zemlje. Nekaj o naselitvi, nekaj o zgodovini gradov na Dolenjskem, nekaj je napisal Milan Valant iz Zupančevih virov, nekaj dobimo v knjigi prof. Alojza Gerziniča „Božji služabnik Janez Gnidovec“, poleg kratkih opomb, ki se v večini nanašajo na zgodovinske najdbe in najdišča — tako ničudno, da imamo samo medlo podobo

o njej.

Slovenski paradoks! Slovenska zgodovinska knjiga, ki mora iziti v tujini, v daljnem argentinskem Buenos Airesu in ki domovine najbrž ne bo dosegla. In to strogo zgodovinska in pisana z znanstveno metodo, ki odkriva vrsto vprašanj, ki še do danes niso bila rešena. Seveda daje tudi odgovor nanje, čeprav ne na vse. Vse to podprto z izpiski iz urbarjev, kronik, župnijskih matrik, osebnih pričevanj, navajajoč zgodovinsko dokumentacijo.

Važnost knjige je v tem, da je veliko virov, ki jih knjiga navaja, že uničenih ali pa so nepoznani in bi se lahko izgubili.

„Zgodovina“ bo važna za zgodovinarja, važna za vsakega razumnika, posebno pa za ljudi, ki so bili rojeni v Krajini. Avtor je Krajino poznal, ker je bil sam tam doma, služil pa je celih petindvajset let v božjem vinogradu, vse do svoje smrti.

Zupanc začne s prazgodovino Krajine; ne mudi se dolgo pri že znanih najdiščih in najdbah iz halštatske, ilirske, keltske, langobardske, rimske dobe, čeprav je izkopanine dobro poznal in je navedel celo kraje, kjer so že izkopavali, kdo je kopal, kaj je izkopal, poleg krajev, kjer še ni nič raziskano. Sam je bil priča, kako so kmetje in arheologi odkrivali neznana grobišča, za nekatere je bil celo za mešetarja, da so jih prodali Ljubljanskemu muzeju.

Svojo „Zgodovino“ nadaljuje Zupanc z naselitvijo Slovencev. Pri tem se drži Kosa, Grafenauerjev, Haupt-

manna in tradicionalnih slovenskih zgodovinarjev. Kar dobimo pri njem novega, je, kako je ta naselitev potekala v Krajini. Zupanc loči med prvo in drugo naselitvijo; v prvi so Slovenci naselili nižinske kraje ob rekah, ki so bili že prej naseljeni — v drugi, kasnejši pa so se začeli naseljevati tudi v odročne, višinske in manj rodovitne kraje.

Lahko bi rekli, da se tukaj začne Zupančeva izvirnost. Kosezi na Koroškem so že davno izginili, medtem ko so bili v Krajini še v polnem razmahu. Priključili so se upornim kmetom, s tem pa so izgubili svoje predpravice. Graščaki in valpti so jih za kazen preimenovali v Gnidovce, Jarce, Grivce, Kozle, Osle, Tepce, Zaletele ipd., kar so si mogli izmisliti poniževalnega in zasramovalnega. Toda ti so s krajinško trmoglavostjo začeli obdelovati pusto in še neobdelano zemljo Krajine in tako prišli do kosežkih svoboščin. S tem bi Zupanc vsaj na področju Krajine rešil spor, ki je delil mnjenja slovenskih, avstrijskih, čeških, nemških in hrvaških zgodovinarjev (Peisker, Jaksch, Braumüller, Kos, Hauptmann, Grafenauer, Blaznik, Žontar, Torgler, Graber i.dr.).

Imena vasi v nižinskih predelih izvaja Zupanc iz imen rodovnih poglavarjev, višinska pa so dobila ime na po rastlinah, ki so tam rastle.

Že vatikanski arhivar France Dolinar je opazil pravilnost Zupančevega izvajanja, začudila pa ga je predvsem velika količina drobnih podatkov, istega mnjenja sta bila tudi pred tremi leti umrli dr. Rajko

Ložar, arheolog, etnograf in dialektolog, ter p. Maver Grebenc, veliki poznavalec Stične.

Zupančeva metoda je mikrohistorična — z množico na videz nepomembnih podatkov iz urbarjev in župnijskih matrik ugotavlja starost cerkvá, župnij, podružnic, teritorialno in cerkveno gosposko, navaja kupne, menjalne, prodajne listine in tako poveže takorekoč cerkveno in narodno zgodovino, iz česar nastane makrohistorija tega dela Dolenjske.

Tudi za etimologijo vseh v knjigi navedenih vasi se je zavzel. Najdlje se zamudi pri toponimu Ajdovec. Že v urbarjih Solkana je Kos navajal öd, öde, ödweis, ödew, öden, kot nemške pridevnike v pomenu pust, zapuščen (dissentatus, desolatus v latinščini) svet, kjer so nekoč živeli ljudje, potem so ga pa zapustili (npr.: Zu Pudguriach sint 3 huben und ain öde). Za Zupanca je to bil naravno pust, nerodoviten, ilovnat svet, kakršen je v Krajini. Torej ne gre za ajde-pogane, ajdo-žito, Heidelbeere-borovnice, ampak za staro indoevropsko deblo s pomenom nerodoviten. Krajino bi lahko imenovali etnično najbolj čisto, ki je obdržala tudi stare pomene besed najbolje.

Danes bi jo lahko imenovali palimpsest slovenstva. Stoletja zgodovine, napisane po vseh teh krajinških kosežkih družinah: Gnidovcih, Jarcih, Grivcih, Kozlih, Kužnikih, Murnih, Strojinih, Zaletelih, Peršinah, so bila prekrita z lažmi in ponaredbami novodobnih zgodovinarjev. Čez to novo lažno, ponarejeno zgo-

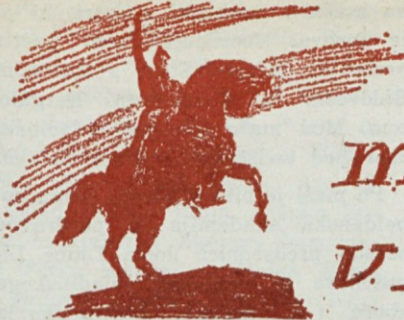
dovino pa še lahko beremo ono drugo, staro, resnično, ki je pomagala pri vzpostavitvi slovenskega naroda.

Knjiga bi morala iziti že lani za 45-letnico pokola Vaških straž v Ajdovcu, letos pa bo poteklo dvajset let, odkar jo je začel pisati Zupanc na prošnjo prireditelja dr. Franca Gnidovca. Rokopis je poslal že s smrtne postelje v Argentino. Odšel je po plačilo iz božjega vinograda l. 1974 po petinpetdesetih letih dela v Krajini.

Ker v tistih letih Zupanc ni mogel zapisati vsega v Zgodovino, ji je prireditelj dodal seznam žrtev vojne in revolucije, kar tudi spada v zgodovino Krajine, napisano pa ne bi bilo nikdar. V tem bo najbrž tudi njen greh in vzrok, da ne bo mogla v domovino. Število 117 ljudi, ki so izginili od l. 1941-1945 pa še po vojni do l. 1949, dokazuje, da je šlo za premišljen načrt likvidacije krčanstva v Krajini. O tem dobimo tudi dokumentirano pritožbo Zupanca, zakaj da se še po tridesetih letih (dopis je iz l. 1972) ne dovoli gradnje ali obnove cerkvá, ki so bile uničene med vojno (pet podružničnih in župnijska cerkev v žužemberški dekaniji) in zakaj morajo katoliki biti v demokraciji državljani druge vrste.

Opremo in zemljevide je izdelal arh. Jure Vombergar, na platnicah je slika nekdanje cerkve in Gnidovčevega doma v Ajdovcu, knjigo pa je izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu s pomočjo mečenskega daru slovenskih duhovnikov v ZDA in Argentini.

Tone Brule

med nami v Argentini

Slovenska misija v škofiji San Justo

Škofija San Justo pri Buenos Airesu je ena najmlajših škofij. Ustanovljena je bila 19. julija 1969. Obsega občini La Matanza in Cañuelas. V škofiji živi 1.388.000 prebivalcev, župnij ima 48, cerkva in kapel 89, škofijskih duhovnikov 44, redovnikov (duhovnikov) 59, bogoslovcev 49, redovnic pa 169.

Njen prvi škof je bil msgr. Jorge Carlos Carreras, ki je umrl 18. februarja 1987. Za njim je bil imenovan mons. Rodolfo Bufano.

V škofiji živi sorazmerno veliko Slovencev. Njihovi verski središči sta bili že kmalu po prihodu v Argentino v Ramos Mejiji in v San Justu. 14. aprila 1981 je škof Carreras na prošnjo mons. Antona Oreharja za vse Slovence v škofiji San Justo ustanovil dušnopastirsko misijo, kar je skoraj enako kot narodna župnija, saj je voditelj misije „z nekaj izjemami enak župniku“. Vodstvo misije je izročil mons. Antonu Oreharju, kot pomočnika pa je imenoval dušna pastirja dr. Alojzija Starca in Jožeta Škerbca.

Novi sanjuški koš mons. Rodolfo Bufano je 16. septembra 1988 slovensko misijo z dušnopastirsko nalogo znova potrdil in za voditelja te misije, po smrti mons. Antona Oreharja, imenoval delegata dr. Alojzija Starca. Kot pomočnika, dušna pastirja, pa je na predlog slovenskega dušnega pastirstva v Argentini imenoval Jožeta Škerbca in Tonea Bidovca.

Slovenska misija v škofiji San Justo ima dve središči: eno v stolnici v San Justu, drugo pa v Slomškovem domu v Ramos Mejiji. V to misijo, v ti dve slovenski središči, spadajo vsi Slovenci v škofiji San Justo.

Novi dušni pastir v San Justu

Za novega slovenskega dušnega pastirja v San Justu je delegat mons. dr. Alojzij Starc 9. oktobra 1988 imenoval **Toneta Bidovca**, dosedanjega duhovnega pomočnika. Novi dušni pastir je bil rojen 19. junija 1961 v Buenos Airesu. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1986 v Ljubljani. V novi službi mu

želimo veliko božjega blagoslova. — Prvi slovenski dušni pastir v San Justu je bil Janko Mernik SDB (1951-1969), za njim pa dr. Alojzij Starc (1969-1988).

Obletnica Slomškovega doma

V nedeljo, 18. septembra, je Slomškov dom praznoval svojo obletnico pod geslom „Zvesti svojim koreninam“. Po dviganju zastav in petju himen ter pozdravnih besedah predsednika Slomškovega doma Marjana Loboda je bila maša, ki jo je daroval delegat prelat dr. Alojzij Starc ob somaševanju Jožeta Škerbca in Antona Bidovca; pel je mladinski zbor pod vodstvom lic. Tineta Selana. Po maši je veliko rojakov ostalo pri skupnem kosilu. Uvodne besede v popoldanski program je spregovoril lic. Marjan Schiffrer. Spored je obsegal govor arh. Jureta Vombergarja in recitacijsko pevski program, ubran na misel gesla, kiga je sestavil pisatelj Zorko Simčič. Povezovalni del je bral Marjan Loboda ml., mladinski zbor je pel in zborna recitiral, kot solisti so recitali Marjana Poznič, Tone in Andrej Rode, Marcel Brula, Klavdij Selan, Tinka Loboda in Adrejka Vombergar, učenci Slomškove šole so sodelovali z deklamacijo in petjem. Za sklep so vsi nastopajoči in udeleženci zapeli „Slovenija v svetu“.

22. obletnica Našega doma

V nedeljo, 9. oktobra, je Naš dom v San Justu praznoval svojo 32. obletnico. Ob 8. zjutraj je bila sloves-

na maša v sanhuški stolnici, ki jo je daroval dosedanji dušni pastir prelat dr. Alojzij Starc z Antonom Bidovcem in Francetom Bergantom. Med mašo je pel mladinski zbor pod vodstvom Andreja Selana.

Po maši je bila v Našem domu popoldanska akademija s pozdravno besedo predsednice doma Ljube Lipuščke in nastopom mladinskega zbora (A. Selan), harmonikarja Francija Samsa in kitarista Andreja Grilja, otrok Balantičeve šole (Anica Mehle) in besedo Danice Malovrh. Dr. Starc, ki je 35 let deloval v sanhuški skupnosti, 20 let kot redni dušni pastir, je imenoval in umestil novega dušnega pastirja v San Justu Antona Bidovca, sam pa se je poslovil od svojih dolgoletnih faranov. V imenu faranov in doma sta se delegatu Starcu za njegovo dolgoletno delovanje zahvalila Janez Jereb in Ljuba Lipušček in v imenu mladine Andrejka Selan, novemu dušnemu pastirju pa izrekli dobrodošlico.

Popoldanski spored je obsegal pozdravno besedo predsednice ND Ljube Lipušček, govor dr. Andreja Finka in uprizoritev Sketove Miškove Zale v dramatizaciji Jaka Špičerja. Igrali so Janez Belič, Ivana Tekavec, Janez Marinčič (Mirko), Lučka Jereb (Almira), Blaž Miklič (Tresoglav), Cilka Bregar, Magda Zupanc (Zala), Lovro Tomažević, Tone Rovar, Janko Jereb, Tinko Selan, Tone Tomažević, Edi Radoš, Franci Štrubelj, Marko Malovrh, Janez Kržišnik, Jure Miklič, Štefan Godec, Janez Krajnik, Ivo Urban-

čič, Franci Grilj, Dani Zupanc, Marjan Indihar, Tone Adamič, Pavel Erjavec, Gabrijel Oblak in Milan Rovan; sodelovali so fantje mladinskega pevskega zbora (A. Selan) in plesalci Dani Lovšin, Mirjam Mehle, Lučka Oblak, Tone Oblak, Andrejka Selan, Marko Trpin, Alenka Zupanc in Gabrijel Zupanc, harmonikar Vinko Samsa; šepetalka Danica Malovrh, Pavel Malovrh (luči) in Janez Jereb (zvočni učinki). Režiral je Frido Beznik, sceno pa izdelal Tone Oblak s skupino fantov.

Slavje pri svetogorski Kraljici

V nedeljo, 2. oktobra, so primorski rojaki, ki se zbirajo mesečno v cerkvi sv. Rafaela v Devotu k slovenski maši, praznovali 12. obletnico blagoslovitve in umestitve podob svetogorske Marije. Ob 16. uri so bile pete litanije Matere božje in blagoslov, potem je bila slovesna maša, med katero je pel zbor Svetogorski zvon por vodstvom organista Gabrijela Čamernika. Med mašo je mons. dr. Alojzij Starc podelil maziljenje 34 ostarelim in bolehnim rojakom. Po maši je bilo v farni dvorani družabno srečanje. Gledališka skupina s Pristave je zaigrala spevoigro Kovačev študent v režiji Miha Gaserja in pevovodkinje Anke Savelli Gaserjeve. Ob pogrbtnjenih mizah so rojaki ostali v prijateljskem pogovoru in ob prepevanju narodnih pesmi do pozne večerne ure.

Srečanje javnih delavcev

10. oktobra je bilo na Slovenski Pristavi v Castelarju srečanje jav-

nih delavcev, ki so ga organizirali Zedinjena Slovenija in slovenski domovi Velikega Buenos Airesa. Ob 9. uri je dr. Alojzij Starc daroval mašo, ob 10 pa so prebrali svoje referate na temo „Naši stiki s Slovenijo“ arh. Jure Vombergar, Tine Debeljak ml. in arh. Marjan Eiletz. Nato se je razvil razgovor do skupnega kosila in še po njem.

Proslava misijonske nedelje

V nedeljo 16. oktobra je bila v Slovenski hiši proslava misijonske nedelje. Ob 16.30 je bila v cerkvi Marije Pomagaj maša za vse žive in rajne slovenske misijonarje. Somaševanje z Ladislavom Lenčkom CM, Jakobom Barletom CM, Francetom Cukjatiem in Jožetom Guštinom je vodil prelat dr. Alojzij Starc. Mašne darove so nesle k oltarju matere misijonarjev Petra Opeka, Radošta Sušnika in Lovreta Tomažina.

Prireditve v dvorani je vodil Marjan Loboda, predsednik Slovenske misijonske zveze v Argentini. Mladinski zbor Slomškovega doma je pod vodstvom lic. Tineta Selana zapel dve pesmi, Marjan Loboda ml. je recitiral poezijo misijonarja Jožeta Cukaleta, lic. Stanko Jerebič je ob projekciji diapozitivov orisal življenje in delo misijonskega zdravnika dr. Janeza Janeža ob njegovi 57-letnici, dr. Starc in M. Loboda pa sta spregovorila besedo zahvale in slovesa Ladislavu Lenčku CM, ki se bo preselil v Tinje na Koroškem; nazadnje pa se je superior Lenček osebno poslovil od svojih dolgoletnih misijonskih sodelavcev.

39. redni občni zbor Društva Slovencev v Mendozi je bil 31. julija v Slovenskem domu. Po poročilih odbornikov je bil izvoljen novi odbor: predsednik Maks Ovčjak, podpredsednikaš arh. Božidar Bajuk in Stane Grebenc, tajnika agr. Janez Šmon in inž. Jože Šmon, blagajničarka in namestnica cont. Veronika Hirschegger in Matijda Petrena, gospodarji Davorin Hirschegger, Pavle Bajda in Janez Štirn, odborniki: Jaka Mlinar, Ivan Bajuk in Lado Šmon, knjižničarki: Darinka Žumer in Mari Mlinar, kulturni referent Miha Bajda; šolski odbor: inž. Jože Šmon, Janez Bajda in Mari Mlinar; zastopnik planinskega odseka: Jernej Bajda; nadzorni odbor: Jože Kralj, Marko Milač in Peter Slovša; razsodišče: inž. Jože Germ in Ernest Hirschegger.

Krožek žena in mater na Pristavi

Krožek žena in mater na Pristavi v Castelarju je 11. septembra izbral nov odbor, ki ga sestavljajo: Marija Zarnik — predsednica; Roži Klemenčič — tajnica in kulturna referentka, Marjana Vivod — prireditvena referentka in delegatinja za ZSMŽ, Vera Zurec — socialna referentka ter odbornice Cvetka Berlot, Mojca Jelenc in Ani Savelli.

2. oktobra je na njihovem sestanku govoril dr. Miha Stariha o stresu.

Iz naše kronike

2. oktobra je na mladinskem se-

stanku v Slovenski hiši govoril pisatelj Zorko Simčič.

V Slomškovem domu je bil po maši pogovor z Božidarjem Finkom o njegovih vtisih s potovanja v Evropo.

V Slovenskem domu v San Martinu je bila tombolska prireditv.

V Bariločah so bile 33. slovenske smučarske tekme.

5. oktobra je bila na mesečnem sestanku ZSMŽ okrogla miza o dvojezičnosti v naših družinah pod vodstvom Marjane Batageljeve in Marije Finkove.

7. oktobra je na 11. kulturnem večeru SKA predaval dr. Peter Urbanec o disidentih v Sloveniji.

8. oktobra je imel v Slomškovem domu pevski zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli Gaserjeve koncert Marijinih pesmi. Po koncertu je bila skupna večerja, med katero je predsednik Slomškovega doma Marjan Loboda proglasil Matevža Potočnika za častnega člana.

9. oktobra je po mladinski maši mladini v Slomškovem domu govoril arh. Jure Vombergar.

V nedeljo 16. oktobra so bile po vseh krajevnih domovih materinske proslave v priredbi šol in mladinskih organizacij.

Popoldne je bila v Slovenski hiši misijonska proslava.

19. oktobra je na sestanku Lige žena-mati v San Martinu govoril Jože Škerbec o vtisih s potovanja v Slovenijo.

Od 21. do 23. oktobra je delalo duhovne vaje 18. deklet. Vodil jih je dr. Jure Rode.

23. oktobra je bil 21. pristavski dan v Castelarju s celodnevniim sporedom. Na programu je bila tudi množična igra Jurij Kozjak — slovenski janičar.

26. oktobra je na duhovniškem sestanku predaval prof. France Bergant: V čem je Sveto pismo navdihneno in nezmotljivo?

28. oktobra je bila na 12. kulturnem večeru SKA okrogla miza z Vinkom Levstikom.

29. oktobra je bila v Slovenski hiši proslava narodnega praznika 29. oktober in dneva slovenske zastave.

30. oktobra je bilo v Slovenskem domu v Carapachayu skupno kosilo in repriza igre Palčki in izvedbi Jurčičeve šole.

Baritonist Marko Fink je imel septembra v Teatro del Globo v priredbi Wagneriane samostojen koncert s Schubertovim ciklusom Lepa mlinarica, za Akademijo Bach je pel v 2. kantati Božičnega oratorija, v oktobru pa v tretji kantati. Oktobra je pel v Teatru Colón v deveti Beethovnovi simfoniji pod taktirko Leopolda Hagerja.

V Bariločah je na razstavi keramike pod pokroviteljstvom državnega tajništva za kulturo in drugih državnih in krajevnih umetniških ustanov je dosegla prvo nagrado Zalka Arnšek.

Slikarka Marjeta Dolinar je sodelovala na II. bienalu cerkvene umetnosti, ki ga je septembra priredila moronska škofija, in bila tudi nagrajena.

Od 14. do 31. oktobra pa sta s sestro Andrejo Dolinar Hrovatovo razstavljali v Caja Nacional de Ahorro y Seguro v glavni hali.

Teološko pastoralni tečaj v Novem mestu v župnišču na Kapitlju ob sobotah obravnava sledeče teme: Skrivnost bivanja v luči filozofije razodetja, Človek odkriva v Kristusu skrivnost Boga in človeka; Srečanje s Kristusom v zakramentih, Kristjanovo osebno življenje v skupnosti, Osnove metodologije in didaktike v delu z otroki, Verska vzgoja pri osnovnošolski katehezi, Verska vzgoja mladostnikov, Avdiovizualna sredstva v katehezi.

MOGOČE NE VESTE, DA...

da je v sobotni prilogi ljubljanskega DELA z dne 8. maja t.l. veliki likvidator revolucije in šef OZNE Ivan Maček-Matiija imel intervju, iz katerega jasno izhaja, da je ukaz za velike pokole 1945 dal sam Tito in da je Maček bil eden od njegovih izvajalcev..

(Mladika, Trst, št. 7)

IZ SLOVIENNIJE

Iz življenja Cerkve v Sloveniji

Stiško srečanje je bilo 17. septembra. Nad 4000 slovenskih fantov in deklet je preživel dan v samostanu v Stični v molitvi, premišljevanju, prepevanju. Kanadčan Jean Vanier, 7 let visok častnik pri vojni mornarici, nato pa ves v službi prizadetim, invalidom in ubogim, je govoril mladim o Marijinem naročilu: Karkoli vam poreče, storite! Z mladimi so bili tudi škofje Šuštar, Kramberger, Pirih in Kvas in opat Nadrah.

Novo cerkev v Polzeli na robu Savinjske doline je 18. posvetil škof Kramberger. Nova cerkev je prislonjena ob staro in povezana z njenim prezbiterijem. Blagoslovili so tudi novo župnišče.

Seja slovenske pokrajinske škofovske konference je bila 15. septembra. Škofje so odobrili nove prevode nekaterih knjig Sv. pisma Stare zaveze.

Polepšano cerkev sv. Lenarta v Sostrem je blagoslovil nadškof Alojzij Turk 4. septembra. Za 90-letnico cerkve so obnovili njeno fasado in streho ter okolico cerkve.

Praznovanje rožnovenske nedelje 2. oktobra na Sveti gori pri Gorici je bilo povezano z blagoslovitvijo svetogorskih podob, ki bodo za svetogorsko leto poromale po vseh primorskih župnijah.

250-letnico župnije Kresnice pri Litiji so praznovali 11. septembra. Nadškof Šuštar je poudaril, da posebej 3 znamenja govore o živosti fаре: duhovni poklici, obisk nedeljske maše, ljubezen, prijateljstvo in spoštovanje med župljani.

Slovensko krščanstvo kot družbeni dejavnik je bila tema, o katerem je govoril dr. France Bučar izobražencem na Teološki fakulteti v Ljubljani 4. oktobra. Vabil je Medškofijski odbor za izobražence.

Molitev za pravičnost in mir v domovini se ob petkovih molitvenih večerih še vedno nadaljuje v frančiškanski cerkvi na Tromostovju v Ljubljani. 23. septembra je govoril dr. Jože Ramovš: Med trezno opojnostjo in omamno zasvojenostjo; 7. oktobra pa prof. Matjaž Puc o doživljanju miru in pravičnosti v stiku z naravo.

Skupne priprave na zakon za za-

ročence vseh ljubljanskih župnij so v župniji sv. Jakoba v Ljubljani.

Verske večere za srednješolce vodi za mladino iz Ljubljane in okolice v župniji sv. Petra v Ljubljani vsak ponedeljek duhovnik Milan Knep.

Spominsko ploščo na grobu sv. Cirila v rimski baziliki sv. Klemenca je 21. septembra blagoslovil nadškof šuštar. „Slovenci svojima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu v hvaležen spomin, 1988,“ ima napis. Poleg udeležencev simpozija o škofu Gnidovcu so bili prisotni tudi romarji s Tržaškega in cerkveni zbor župnije sv. Jerneja na Opčinah.

Seminar „Življenje v izobilju“ je imel na Teološki fakulteti v Ljubljani indijski škof Valerian D'Souza iz Indije od 14. do 16. oktobra.

Šentpetrska srečanja za mlade 1988-89 so vsak torek. Voditelj ciklusa Umetnost besede (predavanja, pogovori o prebrani literaturi, mentorstvo, srečanja in pogovori z ustvarjalci, literarni izleti) vodi prof. Jože Kurinčič; o likovni umetnosti (predavanja, risanje in slikanje, pogovori in srečanja z umetniki, likovni izleti) pa akad. slikar Matej Metlikovič.

Osrednja proslava ob 100-letnici smrti sv. Janeza Boska je bila na Teološki fakulteti v Ljubljani 6. in 7. oktobra. Na simpoziju z naslovom Problemi mladih so predavali: dr. Anton Trstenjak: Ali je naš čas izziv mladim ali so mladi izziv času?, dr. Jan Makarovič: Vred-

note mladih in obdobja družbenega razvoja; dr. Jože Ramovš: Oblikovanje mladih osebnosti — „poštenih občanov in dobrih kristjanov“; dr. France Škrabl: Mladi o mladih; mag. s. Vida Žabot: Preventivni vzgojni sistem kot alternativa; prof. Jože Bajzek: Kako iz obrobja v center družbe in Cerkve; prof. Alojz Rebula: Don Bosco — božji dar za mlade (slavnostni govor); dr. Alojzij Šuštar: Srečno, dragi mladi prijatelji; 9. oktobra je na Rakovniku vodil somaševanje škofov in duhovnikov nadškof Šuštar; isti dan je bila na Kodeljevem slavnostna akademija, pri kateri so sodelovale mladinske skupine iz Slovenije in zamejstva.

Znanstveni simpozij o življenju in delu božjega služabnika Janeza Gnidovca je bil v Sloveniku v Rimu od 20. do 24. septembra. Predavali so: dr. Janko Prunk, dr. Borut Košir, župnik Andrej Sever iz Ajdovca, dr. Metod Benedik, dr. Walter Lukan, prof. Justin Stanovnik, dr. Lojze Pirnat, Stanko Boljka CM, dr. Stanko Žakelj, nadškof dr. Alojzij Turk, dr. Franc Gorjup, msgr. Damijan Kurti, mag. Kiro Stojanov, Marko Skopi, dr. Vilko Novak, Janez Osvald in dr. Anton Štrukelj. Simpozij je organizirala Slovenska teološka akademija v Rimu. Škof Gnidovec je prišel v zgodovino kot svet mož. V Rimu teče proces za njegovo razglasitev blaženim, ki dobro napreduje.

Blagoslovitev novega župnijskega doma v Mirni peči je bila 11. oktobra. Ob nadškofu Šuštarju je bilo 32 duhovnikov in 1500 vernikov.

KJE JE KAJ

LETO 55

DECEMBER 1988

ADVENT IN BOŽIČ	Našli so Marijo, Jožefa in Dete (Jožef Kvas, škof)	577
	Praznovanje adventa in božiča v družini (Krščanski zakon)	579
	Preprosta božična (Karel Mauser)	583
	Betlehemiški hlev (France Rozman)	585
	Brezmadežna (Jože Pogačnik)	589
	Sveta noč (Franc Saleški Finžgar)	590
	Na peči (Ivan Cankar)	593
	Slovenski strop (Oton Župančič)	595
CERKEV V SLOVENIJI	Krščansko življenje (Anton Stres)	596
	Izjava slovenskih redovnikov in redovnic ..	602
	Iz kronike Cerkve na Slovenskem	634
IZ DNEVNIKA	In življenje teče naprej... (France Pernišek)	603
PROTEST	Protest udeležencev Drage 88	607
	Koroški Slovenci — zamočani v Krki ob pa-peževem obisku	622
NAŠA VPRAŠANJA	Preveč ljubimo svoj narod, da bi mogli mol-čati! (Marko Kremžar)	609
	Naša slovensčina (Jure Vombergar)	612
	Zvesti svojim koreninam (izpoved mladih) ..	615
ŠOLSKE SESTRE	Slovenske šolske sestre v Argentini (Valtru-da Levec)	620
POVEST	Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	623
NOVI KNJIGI	II. katoliški shod Slovencev v Argentini (Mi-lan Magister)	626
	Alojz Zupanc: Zgodovina Ajdovca (Tone Brulec)	626
KRONIKA	Med nami v Argentini	629

AÑO 55

DICIEMBRE 1988

Uvoženo iz Slovenije Malo za šalo . . .

Ni voditelj slep, pač pa je ljudstvo spregledalo.

— — —

Ne pljuvajte na tla, tam nas je vedno več!

— — —

Če vam kruli v želodcu, vedite, da se oglašča najhujši notranji sovražnik.

— — —

Boljše je biti najslabši jezdec kot najboljši konj.

V socializmu je dva in dva štiri. V kapitalizmu tudi. Toda kakšna razlika!

— — —

Ostanite na dopustih. Tudi brez vas bo šlo.

— — —

Kaj nam bo letos dedek Mraz spet odnesel?

— — —

V prelomnih trenutkih je najlažje tistim brez hrbtenice.

— — —

Zastaviti moramo vse svoje moči. Drugo smo že zastavili.

— — —

Revolucionarnih potez ne moremo vleči kar naprej z istimi figurami.

— — —

Slepim vodjem se bolj kot drugim razvijejo ostali organi. Posebno notranji.

— — —

Obljubili so, da bodo iz naše dežele napravili Indijo Koromandijo. Besedo so držali. Maharadže že imamo.

Mož: „Če ti ni tu všeč, pojdi k svoji materi!“

„To bi si ti želel, kaj? To pot pride ona sem.“

— — —

Politik je stopil med volilnim bojem na oder, da bi govoril, pa mu je nekdo od poslušalcev zavpil: „Povej vse, kar veš, pa boš v treh minutah končal.“

„Povedal bom,“ je odgovoril, „kar veva oba, pa ne bo moj govor niti za pet minut daljši.“

— — —

„Človek božji, kako da neprestano govoriš naglas in sam s seboj?“

„Prvič zato, ker se rad pogovarjam s pametnim človekom, drugič zato, ker rad slišim govoriti pametne ljudi.“

— — —

Med preprirom zdeklamira žena možu:

„Osem moških me je hotelo poročiti in vsi so bili boljši in pametnejši od tebe, da veš.“

„Vem, to so tudi dokazali.“

— — —

„Dober večer, Toni!“

„Dober dan, Micka! Ampak oprosti, ali te niso naučili reči dober dan?“

Micka: „Ne, hodila sem v večerne šole.“

— — —

Vzgoja po moderno.

Mati pripelje sva v šolo in reče učitelju: „Moj sin je zelo občutljiv. Če bo naredil kaj napačnega, kaznujte soseda. To bo nanj dovolj vplivalo.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 90877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1988: A 200.- in izdatki za pošto; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Starc); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 90877. — Talleres Gráficos "V i l k o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

